

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ק 47770-01-14

לפני: כב' השופטת קרן כהן
נציג ציבור (עובדים) מר מרדכי כהן
נציג ציבור (מעסיקים) מר אפרים שלייפר

המבקש ארגון הגננות המחנכות
ע"י ב"כ עו"ד אשר סלע, עו"ד איתמר נצר ועו"ד ליאת שושן ברק

-

המשיבה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד תמי דקל ועו"ד מירב בנימינוב - דניאל

הצד הדרוש הסתדרות המורים בישראל
ע"י ב"כ עו"ד רחל בורברג

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז-1957: סע' 33\(ב\), 133\(א\)](#)

[חוק העמותות, תש"ם-1980](#)

[חוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט-1969: סע' 24\(א\), 24\(ב\)](#)

[חוק שירות המדינה \(משמעת\), תשכ"ג-1963](#)

[פקודת הראיות \[נוסח חדש\], תשל"א-1971](#)

[חוק העונשין, תשל"ז-1977](#)

מיני-רציו:

* המבקש עומד בקריטריונים שנקבעו בפסיקה לצורת הכרה בו כ"ארגון עובדים", הגם שאין מדובר בארגון עובדים יציג; המשיבה אינה חייבת בתשלום פיצוי למבקש לפי חוק הסכמים קיבוציים, בהעדר הוכחת התנכלות מצדה כלפי המבקש וחברותיו.

* עבודה – איגודים מקצועיים – ארגון עובדים

* עבודה – סכסוך קיבוצי – התנכלות שיטתית

.

עסקינן בבקשת צד מטעם המבקש להכיר בו כ"ארגון עובדים" כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים (להלן: החוק); ככל שהמבקש יוכר כ"ארגון עובדים" תידון השאלה אם המשיבה התנכלה לחברותיו בשל ההתארגנות ולדון בסעדים שנתבעו.

.

בית הדין האזורי לעבודה (השופטת ק' כהן ונציגי הציבור מ' כהן, א' שליפר) קיבל את בקשת הצד בחלקה ופסק כי:

בבג"ץ עמית נקבעו קריטריונים מנחים להכרה ב"ארגון עובדים" (שאינם בגדר רשימה ממצה): התארגנות לתקופה בלתי מוגדרת מראש; קיומו של תקנון המסדיר את פעילות הארגון ומוסדותיו; התארגנות המבוססת על חברות אישית של עובדים; חברות רצונית (וולונטרית); ארגון המורכב רובו או כולו מעובדים; מטרותיו העיקריות של הארגון הן הגנה על העובדים וקידום השתתפות העובדים בקבלת החלטות במקום העבודה; ארגון עצמאי שאינו נשלט בידי המעסיק; ארגון דמוקרטי המקיים בחירות תקופתיות למוסדותיו, כל חברי הארגון זכאים להשתתף בבחירות ומוסדות הארגון יתנו דין וחשבון בפני חברי הארגון.

המבקש מקיים את כל התנאים שנקבעו בפסיקה להכרה בו כ"ארגון עובדים" כמשמעותו בבג"צ עמית: מטרות המבקש הן להיות ארגון עובדים יציג של הגננות בישראל; לבצע את הפעולות לקידום ולהגנה על זכויותיהן וענייניהן בכל מקומות העבודה בהם הן מועסקות; להכריז על סכסוכי עבודה וקיום צעדים ארגוניים מכל סוג; חתימה על הסכמים קיבוציים; לנקוט בהליכים משפטיים ועוד; המבקש פעל ממועד הקמתו להגשמת מטרותיו. פעילות המבקש במספר מישורים לקידום זכויות הגננות מצביעה על כך שמדובר בהתארגנות לתקופה בלתי מוגדרת; פעילות המבקש מוסדרת בתקנון. התקנון קובע את מטרות המבקש, את התנאים לקבלת חברים לשורותיו, את היחסים שבין החברים לבין המבקש וזכויותיהם, את מוסדות המבקש ותפקידם, את סמכויות בעלי התפקידים במבקש ואופן בחירתם ועוד. התקנון מבטיח שפעולות המבקש יתבצעו באופן חוקי, תקין ויציב לאורך זמן ואף קובע את האופן שבו יתבצע הפיקוח על פעולות אלה; החברות במבקש היא אישית ורצונית ושהחבר יכול לבטל את חברותו בהודעה מראש; המבקש הוא ארגון המורכב ברובו מעובדות שכירות; מטרות המבקש הן לפעול במישור הקיבוצי מול המעסיקים השונים לקידום עניינן של הגננות ובכך המבקש ממלא את תכלית הקיום של ארגון עובדים על פי החוק; מדובר בארגון עצמאי שאינו נתון לשליטה של המעסיק; המבקש הוא ארגון דמוקרטי המקיים בחירות תקופתיות למוסדותיו, כל חברות המבקש זכאיות להשתתף בבחירות ומוסדותיו נותנים לחברותיו דין וחשבון על פעולותיהם.

מן האמור עולה כי, המבקש הוא "ארגון עובדים", הגם שאין מדובר בארגון עובדים יציג. במסגרת תפקידו רשאי הארגון לגבות דמי חבר וחברותיו פטורות מתשלום דמי טיפול ארגוני לארגוני העובדים במקומות העבודה בהם הן מועסקות. המדינה תפעל מול המבקש בהתאם להוראות הדין.

הבקשה לחייב את המדינה בתשלום פיצוי למבקש לפי החוק, נדחתה בהעדר הוכחה של התנכלות מצד המדינה כלפי המבקש וחברותיו.

פסק דין

1. לפנינו תביעת המבקש, ארגון הגננות המחנכות, להכיר בו כ"ארגון עובדים" כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957. ככל שהמבקש יוכר כ"ארגון עובדים" יהיה עלינו לבחון אם המשיבה התנכלה לחברותיו בשל ההתארגנות ולדון בסעדים שנתבעו.
2. כאן המקום לציין כי המבקש צירף לסיכומים מסמכים חדשים, אשר לא הוגשו כראיות בהליך בהתאם לדין, וזאת ללא הגשת בקשה מתאימה. לפיכך, המסמכים שצורפו לסיכומי המבקש לא יהיו חלק מהראיות בהליך והכרעתנו לא תתבסס על האמור בהם.

הצדדים להליך והרקע להקמתו של המבקש

3. המשיבה, **מדינת ישראל** (להלן: **המדינה**), מעסיקה כ-100,000 עובדי הוראה במשרד החינוך הכוללים כ-14,000 גננות.
4. הצד הדרוש, **הסתדרות המורים** (להלן גם: **ההסתדרות**), היא ארגון העובדים היציג של עובדי ההוראה המועסקים בגני הילדים, בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים. כפי שיפורט בהרחבה להלן ההסתדרות צורפה להליך כצד דרוש בלבד שכן **לא מתבקש סעד נגדה וההליך אינו עוסק בסוגיה שעניינה תחרות בין ארגוני עובדים**. להשלמת התמונה נציין כי **ארגון המורים** הוא ארגון העובדים היציג של עובדי ההוראה המועסקים בבתי הספר התיכוניים ובמוסדות הלימוד האקדמי¹.
5. במהלך השנים נחתמו בין המדינה והסתדרות המורים הסכמים קיבוציים רבים ומגוונים המסדירים את זכויותיהם של עובדי ההוראה עובדי המדינה לרבות הגננות ותשלום שכרם.
- ביום 10.9.2007** חתמו המדינה והסתדרות המורים על הסכם קיבוצי שזכה לכינוי רפורמת "אופק חדש" (להלן: **רפורמת "אופק חדש"** או **הרפורמה**). רפורמה זו חלה על כל עובדי ההוראה עובדי המדינה המועסקים בגני הילדים, בבתי הספר היסודיים, בבתי הספר לחינוך מיוחד ובחטיבות הביניים. בהמשך נחתמו הסכמים קיבוציים מיוחדים הקשורים לרפורמה, שבמסגרתם ישנה התייחסות ספציפית לקבוצות שונות בקרב עובדי ההוראה, לרבות הגננות.
- בשנת הלימודים תשע"ב (2011 – 2012)** הצטרפו כל גני הילדים בארץ לרפורמה².
6. המבקש, **ארגון הגננות המחנכות** (להלן: **המבקש**), הוא ארגון שהוקם **בחודש ינואר 2012** על ידי קבוצת נשים המועסקות כגננות במשרד החינוך (להלן: **המייסדות**). נטען כי הסיבה להקמת הארגון היא תחושת המייסדות ולפיה הגננות לא זכו לייצוג הולם מהסתדרות המורים במהלך השנים ובמיוחד במהלך גיבושה של רפורמת "אופק חדש". לגישתן, הרפורמה אינה נותנת מענה לצרכים של הגננות ושל ילדי הגן. שכן, לפני הרפורמה תוגמלו הגננות בגין 156 שעות נוספות שנתיות שהיו מיועדות לביצוע פעילויות שונות מעבר לשעות פעילות גן הילדים כגון: אסיפות הורים, מפגשים פרטניים עם הורים וילדים, מפגשים עם יועצים חינוכיים ופסיכולוגים, השתתפות בוועדות שילוב והשמה, מסיבות גן, מפגשי פיקוח ועוד. בעוד שלאחר כניסת הרפורמה לא הייתה התייחסות לתגמול הגננות בגין עבודתן בשעות נוספות (וזאת בניגוד למורים שזכו לתגמול בגין 36 שעות נוספות שנתיות).
- להשלמת התמונה נציין כי **ביום 17.9.2013** נחתמה תוספת לרפורמת "אופק חדש" שבה הוסכם לתגמל את הגננות בגין 36 שעות נוספות (כמו המורים). התוספת נחתמה לאחר שההסתדרות ניהלה הליך משפטי נגד המדינה שבו נקבע כי הוראות רפורמת "אופק חדש" בנוגע לתגמול עבור פעילויות בשעות נוספות חלות רק על המורים ולא על הגננות (להלן: **התוספת לרפורמה**)³.

הקמת המבקש ופעולותיו

¹ סעיפים 103 ו-104 לסיכומי המבקש; סעיפים 8 ו-10 לתגובת המדינה לבקשת הצד (להלן: **תגובת המדינה**).

² סעיף 15 לתגובת המדינה; סעיף 1 לתגובת ההסתדרות המורים.

³ סעיפים 3 – 8 לבקשת הצד; סעיף 5 לסיכומי המבקש; **סי"ק (ת"א) 12-04-44592** **הסתדרות המורים בישראל – מדינת ישראל**, (לא פורסם, [פורסם בנבו], 9.6.2013).

7. **ביום 25.1.2012** נרשם המבקש כעמותה ברשם העמותות. תקנון המבקש שהוגש לרישום היה התקנון המצוי בנוסחו הקיים בחוק העמותות, התש"ס-1980. בתקנון נרשם כי מטרת המבקש היא **"להוות ארגון עובדים יציג של הגגנות בישראל ולבצע את כל הפעולות הנדרשות לקידום ענייניהן של הגגנות בכל מקומות העבודה בהם הן מועסקות, לרבות הכרזה על סכסוכי עבודה, חתימה על הסכמים קיבוציים"** (ההדגשות הוספו – ק.ב.)⁴.
- מייסדות העמותה היו גב' עפרה כהן, גב' לי-אור שבת, גב' מירי טלמור, גב' מיכל שחר, גב' דליה עמר, גב' שרון רוגוג'ינסקי וגב' דורית חזן⁵.
8. **ביום 31.1.2012**, שישה ימים לאחר רישום המבקש כעמותה, התקיימה אסיפה כללית שבה נכחו כל המייסדות. במהלך האסיפה הוחלט על שינוי מטרות המבקש. שינוי זה אושר על ידי רשם העמותות ביום 14.11.2012, כך שמטרות המבקש הן⁶:
- "להוות ארגון עובדים יציג של הגגנות בישראל, ולבצע את כל הפעולות הנדרשות לקידום ולהגנה על ענייניהן וזכויותיהן של הגגנות בכל מקומות העבודה בהם הן מועסקות, לרבות הכרזה על סכסוכי עבודה וקיום צעדים ארגוניים מכל סוג, חתימה על הסכמים קיבוציים, נקיטת הליכים משפטיים שונים, ככל הנדרש, וכיוצא באלה"**.
- המייסדות כיהנו בתפקיד הוועד המנהל של המבקש עד לחודש יולי 2013, שבו נערכו בחירות.
9. **ביום 3.7.2013** התקיימה אסיפה כללית נוספת. באסיפה נכחו 36 חברות המבקש. כפי שעולה מפרוטוקול האסיפה גב' דורית חזן - יו"ר המבקש, פירטה את פעולות המבקש וגב' עופרה כהן – הגזברית, נתנה סקירה על התקציב המורכב ממיסים ומהלוואה שנתן ארגון המורים למבקש ופירטה את אופן ניצול התקציב לצורך הפעילויות השונות. בנוסף, נערכו בחירות לוועד המנהל ולוועדת ביקורת. כמו כן, במהלך האסיפה הכללית שונה סעיף הכשירות של חברי המבקש. סעיף הכשירות אושר על ידי רשם העמותות ביום 29.9.2013 והוא קובע כי **"כל אדם שהינו עובד בגן הילדים ובחינוך לגיל הרך בישראל"** כשיר להיות חבר במבקש⁷.
- יצוין שלפני מועד האסיפה הכללית נשלחו לחברות המבקש הודעה על הבחירות לוועד המנהל ולוועדת הביקורת ונמסרו פרטים בנוגע לאופן הגשת המועמדות למוסדות אלה⁸.
10. במהלך השנים שחלפו ממועד הקמתו של המבקש נערכו מפגשי הסברה ברחבי הארץ במטרה לגייס חברים⁹. ההצטרפות למבקש מתבצעת באמצעות הרשמה מקוונת. על המצטרפים למלא ארבעה טפסים שונים¹⁰:
- האחד, טופס פרטים אישיים הכולל את ההצהרות הבאות:
- אני מצהיר/ה כי הנני מצטרף/ת לארגון הגגנות המחנכות (ע"ר 05553576-58) החל מהיום.**

⁴ סעיף 20 לבקשת הצד; נספח ג' לבקשת הצד.

⁵ עדות גב' דורית חזן (להלן: **גב' חזן**) – עמ' 11 לפרוטוקול ש' 3 – 5.

⁶ סעיף 21 לבקשת הצד; נספח ד' לבקשת הצד.

⁷ סעיפים 36 – 38 לבקשת הצד; נספחים ה' – ז' לבקשת הצד.

⁸ עדות גב' חזן – עמ' 6 לפרוטוקול ש' 27 עד עמ' 7 ש' 1.

⁹ נספחים ט' ו-י לבקשת הצד.

¹⁰ סעיפים 29 – 32 לבקשת הצד; נספח ח' לבקשת הצד.

הנני מתחייב/ת כחבר/ה בארגון הגננות המחנכות לקבל עלי את כל ההחלטות של מוסדות הארגון ואת מרותם ולא לפעול נגד הארגון ומטרותיו.

עם הודעת הצטרפותי לארגון הגננות המחנכות, הנני מבקש/ת להצטרף לעמותה הפדגוגית, קראתי את תקנון העמותה ואני מצהיר/ה כי אני מסכים/ה לתוכנו.

אני מצהיר/ה כי אינני חבר/ה בארגון עובדים אחר.

הנני מצהיר/ה כי בהודעתי זו, במידה והנני חבר/ה בהסתדרות המורים, הנני מבקש/ת להודיע על ביטול חברותי בהסתדרות המורים.

הנני מיפה את כוחו של ארגון הגננות המחנכות להעביר את הודעת ביטול החברות להסתדרות המורים.

קראתי ואני מסכים/ה לתקנון".

השנני, טופס הוראת קבע לתשלום דמי חבר למבקש.

השלישי, טופס ביטול חברות בהסתדרות המורים המופנה להסתדרות ולמשרד החינוך.

הרביעי, טופס הצטרפות לעמותה הפדגוגית של ארגון המורים שמטרותיה הן:

1. "קיום דרכי למידה, הוראה ופיתוח תכניות לימודים.

2. עידוד פרויקטים חינוכיים פדגוגיים.

3. פיתוח דרכי מינהל חינוכי.

4. עיסוק בפעילויות תרבות, שבתות עיון, תיאטרות וכדומה"

כמו כן, נדרש החבר למלא את פרטיו האישיים ולחתום על מסמך בנוסח הבא: "אני הח"מ מצהיר/ה בזאת, כי אני חבר/ה בעמותה הפדגוגית לקידום החינוך העל-יסודי והעל-תיכוני בישראל. בהתאם להסכם הקיבוצי בין ארגון המורים בבתי"ס העל יסודיים לבין המעסיקים במערכת החינוך, על המעסיק לשאת בדמי החברות בעמותה הפרופסיונאלית, שאינה איגוד מקצועי....".

לעניין הצטרפות לעמותה הפדגוגית של ארגון המורים נתייחס בהמשך.

11. במועד הגשת הבקשה מנה המבקש 167 חברות והפעילות לגיוס מצטרפים חדשים נמשכה¹¹.

בהקשר זה נציין כי לא נעלמה מעינינו הצהרתה של גבי' לילי פוקמונסקי – מנהלת המחלקה לגננות בהסתדרות, ולפיה רק עשרות בודדות של גננות ביטלו את חברותן בהסתדרות בעקבות המעבר למבקש וכי מרביתן ביקשו בשלב מאוחר יותר לחדש את חברותן בהסתדרות¹². אלא שמדובר בהצהרות כלליות שלא נתמכו בראיות אובייקטיביות שכן לא פורט בכמה גננות מדובר ופרט למכתב ביטול אחד לא צורפו מכתבי ביטול נוספים. מנגד, בנוסף לעדויות המבקש בנוגע למספר החברים הוגשה במעמד הדיון רשימה של חברי המבקש. תוכן הרשימה לא נסתר.

נדגיש כי ככל שהיה ברצון המדינה או ההסתדרות לסתור את תוכן הרשימה ניתן היה לעשות כן בחקירה הנגדית או באמצעות הגשת בקשה להוספת ראיות כפי שצוין במפורש בהחלטה המאשרת את קבלת הרשימה כראיה בהליך¹³.

בנסיבות אלה, אנו מקבלים את גרסת המבקש ולפיה הצטרפו לשורותיו 167 חברות.

¹¹ עדות גבי' חזן – עמ' 4 לפרוטוקול ש' 23 עד עמ' 5 ש' 1; מוצג מב/לח.

¹² סעיף 34 לתגובת הסתדרות המורים לבקשת הצד.

¹³ החלטת בית הדין – עמ' 6 לפרוטוקול ש' 8 – 12.

12. ממועד הקמת המבקש ועד למועד זה בוצעו פעולות שונות בעניינן של הגננות. המבקש פנה אל הגננות באמצעות מערכת דיוור ועדכן אותן בעניינים ארגוניים ופרופסיונאליים. המבקש פרסם ניירות עמדה באתר האינטרנט שלו, שנשלחו לגננות, למשרד החינוך, לוועדות החינוך בכנסת, לארגונים בתחום החינוך לגיל הרך בישראל ולהסתדרות המורים. בנוסף המבקש פרסם סקרים ועצומות בנושאים פרופסיונאליים שונים לצורך קבלת עמדת הגננות ביחס לנושאים אלה¹⁴.
13. המבקש פנה לגורמים ממשלתיים שונים והשתתף בישיבות במשרד החינוך בנושאים הקשורים לגננות. אחת מפניות המבקש למשרד החינוך כללה דרישה לתשלום שכר לגננות בגין עבודתן מעבר לשעות העבודה המוגדרות החל ממועד חתימת רפורמת "אופק חדש". פנייה זו נעשתה ביום 17.3.2013, דהיינו עוד לפני שנחתמה התוספת לרפורמה¹⁵.
14. כמו כן, נציגות המבקש השתתפו בישיבות של וועדות החינוך והוועדות לקידום זכויות הילד בכנסת. המבקש אף ביצע פניות להסתדרות המורים ולארגונים שונים העוסקים בתחום החינוך בגיל הרך לצורך קידום תנאי העסקתן של הגננות¹⁶.
15. בנוסף המבקש מסייע בנושאים פרופסיונאליים ואישיים של הגננות החברות בו. במסגרת זו המבקש מטפל בעניינים שונים של הגננות, בין היתר, באמצעות פנייה למשרד החינוך בעניינן¹⁷.
16. המבקש אף התבטא בנושאים שונים באמצעי התקשורת על מנת לקדם את עניינן של הגננות וזכויותיהן, על פי תפיסתו. חברות המבקש הוזמנו לראיונות בתקשורת בנושאים שונים בתחום החינוך לגיל הרך ועמדת הארגון אף הובאה בפרסום של הכנסת בנוגע ליישום מסקנות הוועדה לשינוי כלכלי חברתי (ועדת טרכטנברג)¹⁸.

ההליכים המשפטיים שניהל הארגון עד להליך הנוכחי

בקשת הצד הראשונה

17. ביום 20.5.2012, כשנה וחצי לפני פתיחת ההליך הנוכחי, הגיש המבקש בקשת צד בסכסוך קיבוצי נגד המדינה ומספר בעלי תפקידים בה (["ס"ק \(ת"א\) 12-05-38474](#)) [פורסם בנבו]. בבקשה נטען כי המדינה נוקטת בצעדים שונים נגד חברות המבקש ומתנכלת להן במטרה להרתיע את הגננות מלהצטרף לשורותיו (להלן: **בקשת הצד הראשונה**).

ביום 4.6.2012 הגישה המדינה בקשה מקדמית לסילוק הבקשה על הסף בשל היעדר סמכות עניינית ומקומית. נטען שהמבקש אינו הארגון היציג של עובדות משרד החינוך ולכן אינו מוסמך להגיש בקשת צד בסכסוך קיבוצי מכוח [סעיף 24\(א\)\(2\)](#) לחוק בתי הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 (להלן: **החוק**). עוד נטען כי המבקש אף אינו "ארגון עובדים" ולכן אינו יכול להגיש את בקשת הצד מכוח [סעיף 33\(י"ב\)](#) [לחוק הסכמים קיבוציים](#), התשי"ז-1957.

¹⁴ נספחים י"א וי"ב לבקשת הצד; מוצג מב/מא.

¹⁵ סעיף 41 לבקשת הצד; נספח י"ג לבקשת הצד.

¹⁶ סעיף 42 לבקשת הצד; נספחים י"ד – ט"ו לבקשת הצד.

¹⁷ סעיף 43 לבקשת הצד; נספח כ' לבקשת הצד.

¹⁸ סעיף 44 לבקשת הצד; נספחים כ"א ו-כ"ב לבקשת הצד.

בסופו של יום, הודיעה המדינה שהיא מוותרת על הדיון בבקשה המקדמית אולם הוסיפה שהיא אינה חוזרת מהטענות שנטענו בה לרבות בכל הנוגע למעמד המבקש כ"ארגון עובדים".
ביום 22.5.2013 לאחר שמיעת העדויות פסק מותב בראשות השופטת רות צדיק כי המבקש אינו "ארגון עובדים" ולכן אינו יכול להגיש בקשת צד בסכסוך קיבוצי מכוח [סעיף 24\(א\)\(2\)](#) לחוק. בנסיבות אלה הורה בית הדין על מחיקת בקשת הצד הראשונה¹⁹.

18. המבקש הגיש ערעור על פסק הדין [\(ע"ס"ק \(ארצי\) 13-06-11019\)](#) [פורסם בנבו]. הדיון בערעור נקבע ליום **3.9.2013**.

בקשת הצד השנייה

19. בין לבין, **ביום 6.8.2013** הגישו המבקש ואחת הגננות החברה בו (להלן: **הגננת**) בקשה בהולה למתן סעד זמני במסגרת בקשת צד בסכסוך קיבוצי נגד המדינה ועיריית תל אביב (ס"ק (ת"א) 10140-08-13). נטען שהמשיבות מתנכלות לגננת בשל חברותה במבקש ומסיבה זו החליטו לסגור את הגן אותו היא מנהלת (להלן: **בקשת הצד השנייה**).

ביום 8.8.2013 הגישה המדינה תשובה לבקשת הצד השנייה ובקשה לסילוקה על הסף. נטען כי המבקש אינו "ארגון עובדים" כפי שנפסק בבקשת הצד הראשונה ולכן אינו יכול להגיש בקשת צד במסגרת סכסוך קיבוצי.

ביום 19.8.2013 התקיים דיון (שני) בבקשת הצד השנייה. במהלך הדיון הוסכם על מחיקת הבקשה לסעד זמני ללא צו להוצאות וכי המבקש יודיע מבוקשו לגבי המשך ניהול ההליך לאחר הדיון בבית הדין הארצי בנוגע למעמדו כ"ארגון עובדים".

הדיון בערעור על הנפסק בבקשת הצד הראשונה

20. **ביום 3.9.2013** דן בית הדין הארצי בערעור על בקשת הצד הראשונה ודחה אותו. בית הדין הארצי פסק כי לא מצא טעם משפטי להתערב בקביעת בית הדין האזורי ולפיה המבקש אינו בגדר "ארגון עובדים" כמשמעו [בסעיף 24\(א\)\(2\)](#) לחוק. עם זאת, נקבע כי **הקביעה בנוגע למעמדו של המבקש נכונה למועד שמיעת ההוכחות בבקשת הצד הראשונה, קרי - ספטמבר 2012**.

בית הדין אף הוסיף כי **"לא למותר לציין, כי בפני בית הדין האזורי בתל אביב תלוי ועומד סכסוך קיבוצי, במסגרתו שבה ועולה המחלוקת בדבר הייתה המערער ארגון עובדים כאמור בסעיף 1 לעיל (ס"ק 10140-08-13). כך, שלמערער עומדת הלכה ולמעשה הזדמנות ראויה להוכיח את טענותיו בדבר מעמדו כארגון עובדים לצורך סעיף 24(א)(2) לחוק בית הדין לעבודה..."**²⁰.

כלומר, בית הדין הארצי קבע שהמבקש לא הוכיח שהוא "ארגון עובדים" נכון לחודש ספטמבר 2012 בלבד אולם ציין שהמבקש יכול להוכיח שהוא בגדר "ארגון עובדים" במסגרת הדיון בבקשת הצד השנייה.

ההליך הנוכחי – בקשת צד שלישית

21. **ביום 23.1.2014** הגיש המבקש את בקשת הצד מושא פסק דין זה במסגרתה עתר להכרה כ"ארגון עובדים" ולמתן סעדים נגד הפגיעה בו ובחברותיו (להלן: **בקשת הצד**).

¹⁹ נספח א' לבקשת הצד.

²⁰ נספח ב' לבקשת הצד.

יצוין כי בשונה מהאמור בפסיקת בית הדין הארצי לא עתר המבקש להכרה בו כ"ארגון עובדים" במסגרת בקשת הצד השנייה אלא הגיש בקשת צד נפרדת. כמו כן, המבקש אף לא צמצם את בקשתו להכרה כ"ארגון עובדים" לצורך הגשת בקשת צד לפי [סעיף 24\(א\)\(2\)](#) לחוק בלבד.

22. **ביום 10.2.2014** הגישה המדינה בקשה לאיחוד הדיון בבקשת הצד השנייה עם הדיון בבקשת צד זו. **ביום 13.3.2014** הורה בית הדין הארצי בהסכמת הצדדים על איחוד הדיון בבקשות הצד [\(בר"ע/ארצי/14-02-43351\)](#) [פורסם בנבו].

בעקבות איחוד הדיון נקבע דיון הוכחות בשתי בקשות הצד ליום **27.4.2014**.

23. **ביום 13.4.2014** הגישה המדינה תגובה לבקשת הצד וטענה שיש לסלקה על הסף, משני טעמים: האחד, המהות האמיתית של ההליך הוא סכסוך בין-ארגוני ולכן בית הדין האזורי נעדר סמכות עניינית לדון בו. השני, ההסתדרות היא צד דרוש להליך מכיוון שהיא הארגון היציג של עובדי ההוראה המועסקים במדינה לרבות הגננות (להלן: **הטענות המקדמיות**).

24. **ביום 23.4.2014**, ארבעה ימים לפני דיון ההוכחות, ביקשה המדינה שבדיון הקבוע ליום 27.4.2014 ידונו הטענות המקדמיות ושבית הדין יורה על צירוף ההסתדרות כצד להליך.

25. **ביום 24.4.2014** נדחתה הבקשה ונקבע שביום 27.4.2014 יתקיים דיון הוכחות בבקשות הצד, וזאת בין היתר בשל הצורך במתן פסק דין מהיר בבקשת הצד השנייה שבה נדון עניינה הפרטני של הגננת (להלן: **ההחלטה הראשונה**).

26. **ביום 27.4.2014** התקיים דיון בתיקים המאוחדים. במהלך הדיון הגיעו הצדדים לפתרון מוסכם בבקשת הצד השנייה ואותו הליך הופרד מההליך הנוכחי.

בנוגע לבקשת הצד הנוכחית הודיעו הצדדים שבכוונתם לבחון אם ניתן לייתר את ההליכים הנוגעים לשאלת ההתנכלות לחברות המבקש. הצדדים ביקשו שאם לא יגיעו להסכמות בנושא ייתן פסק דין בשאלת ההתנכלות על יסוד כל החומר שעמד בפני המותב שדן בבקשת הצד הראשונה. בנסיבות אלה נדחה דיון ההוכחות ליום **29.6.2014**.

27. **ביום 13.5.2014** הגישה המדינה בקשה לעיון מחדש בהחלטה הראשונה וביקשה כי בית הדין ידון בטענות המקדמיות. בקשה זו נדחתה (להלן: **ההחלטה השנייה**).

28. **ביום 19.6.2014** הגישה המדינה בקשת רשות ערעור על ההחלטה השנייה [\(בר"ע/14-06-54442\)](#) [פורסם בנבו]. בית הדין הארצי קיבל את הערעור בחלקו.

לעניין סמכותו של בית הדין האזורי נקבע כי מהות ההליך אינה סכסוך בין ארגונים מכיוון שבית הדין לא נדרש לדון בשאלת יציגותו של המבקש או בשאלת התחרות בינו לבין הסתדרות המורים ולכן יש לבית הדין האזורי סמכות לדון בהליך.

לעניין צירוף ההסתדרות נקבע כי יש לצרפה כצד דרוש להליך **"לצורך פרישת מלוא רוחב היריעה העובדתית הנדרשת להכרעה בפני בית הדין האזורי, ונוכח טענות ארגון הגננות בבקשת הצד, לפיהן בשל הכרסום בכוחה הארגוני של הסתדרות המורים מתנכלת המדינה לגננות, כדי לגדוע את התארגנות ארגון הגננות"**.

29. בעקבות החלטת בית הדין הארצי הגישה ההסתדרות **ביום 14.9.2014** תגובה לבקשת הצד.

30. **ביום 21.9.2014** התקיים דיון הוכחות.
מטעם המבקש העידו גב' דורית חזן – יו"ר המבקש (להלן: **גב' חזן**) וגב' עופרה כהן – סגנית יו"ר המבקש (להלן: **גב' כהן**). **מטעם המדינה** העידה גב' סימה חדד מה-יפית – מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי במשרד החינוך (להלן: **גב' חדד**). **מטעם הסתדרות המורים** העידה גב' לילי פוקמונסקי – מנהלת המחלקה לגנות (להלן: **גב' פוקמונסקי**).

31. הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב²¹.
 בהקשר זה נציין כי בסיכומי המבקש נטענו טענות עובדתיות שונות בנוגע להיעדר מאמץ מצד הסתדרות המורים לייצג את ציבור הגנות ובדבר אי מתן טיפול מקיף ונפרד על ידי ההסתדרות. טענות עובדתיות אלה לא היו חלק מהמחלוקות בהליך, הצדדים לא העידו בנושאים אלה, כך שמדובר בטענות שלא הוכחו ולכן לא נידרש להן במסגרת פסק הדין.

דיון והכרעה

32. השאלות הדרושות הכרעה במסגרת הליך זה הן שתיים: **האחת**, האם המבקש הוא "ארגון עובדים"? **השנייה**, האם הוכחה התנכלות לחברות המבקש בשל ההתארגנות? נדון בשאלות אלה כסדרן.

האם המבקש הוא "ארגון עובדים"?

טענות הצדדים בתמצית

33. **המבקש** טען שיש להכיר בו כ"ארגון עובדים" מכיוון שמתקיימים בו כל הסממנים שנקבעו בפסיקה. שכן, פעילותו מתבצעת באמצעות עמותה בעלת קיום לאורך זמן וללא מגבלה; מטרותיו הן לייצג את הגנות בישראל במישור האישי ובמישור הקיבוצי ולטפל בקידום ענייני ותנאי העסקתן; אין סתירה בין מטרות המבקש לסעיף הכשירות שבתקנון; נכון למועד הגשת הבקשה חברות המבקש הן גנות שכירות שמרביתן מועסקות במשרד החינוך; המבקש מתנהל בדרך דמוקרטית ומנוהל על ידי וועד מנהל המונה שבע גנות שנבחרו באופן דמוקרטי וחוקי. המבקש הוסיף כי הוא פועל בתחומים שונים לקידום ענייני של הגנות; כי הוא ארגון עצמאי ולא נשלט על ידי המעסיק; כי הקשר שקיים בינו לבין ארגון המורים הוא לגיטימי, אינו שולל את עצמאותו ומטרתו לאפשר קבלת מימון מהמדינה עבור הטבות ופעילויות רווחה שונות, מימון שנשלל ממנו בשל הטענה ולפיה הוא אינו "ארגון עובדים".

המבקש הוסיף וטען כי הסתדרות המורים הכירה בו כארגון עובדים מתחרה במכתב שנשלח לגנת, שעניינה נדון בבקשת הצד השנייה, שבו נטען כי "**חברות בשני ארגוני עובדים מהווה חברות כפולה נוגדת**"²². לפיכך טענות ההסתדרות כיום בנוגע למעמדו היא בגדר טענה "כבושה".

עוד נטען כי המבקש אינו נדרש להוכיח את יציגותו או שהוא כשיר להיות "ארגון עובדים יציג", כטענת המדינה. שכן אם תתקבל הטענה תהיה זו פגיעה בזכות ההתארגנות ותמנע מארגונים חדשים לקום ולהתפתח. המבקש הוסיף שאין רלוונטיות לנפסק בעניין **אחדות**²³

²¹ סיכומי המבקש הוגשו ביום 30.4.2015, סיכומי המדינה וסיכומי ההסתדרות הוגשו ביום 10.11.2015, סיכומי התשובה מטעם המבקש הוגשו ביום 1.12.2015.

²² נספח ה' לתגובת הסתדרות המורים – מכתב מיום 22.10.2012.

²³ ע"ק (ארצ' 13-09-26445 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – מדינת ישראל, (לא פורסם, [פורסם בנבו], 26.3.2014) (להלן: עניין אחדות).

וכי הוא אינו נדרש להוכיח שהגננות יכולות להוות יחידת מיקוח נפרדת בקרב עובדי ההוראה. נטען שבהיעדר טענה ליציגות לא מתעוררת הסוגיה של יחידת המיקוח וכי סוגית היציגות אינה רלוונטית בהתחשב בכך שהמבקש שם לו למטרה להיות הארגון היציג של כל העובדים הפדגוגיים במסגרת החינוך לגיל הרך, לרבות סיעות ועובדי חינוך בגני הילדים כגון: מורים לריתמוסיקה, מורים לחינוך מיוחד ומרפאים בעיסוק. המבקש הוסיף שנכון להיום הצטרפו אליו רק גננות שחלקן עובדות ברשויות מקומיות או בגנים פרטיים ולכן השאלה אם הגננות יכולות להוות יחידת מיקוח נפרדת אינה רלוונטית להליך.

למען הזהירות נטען שאף אם תתקבל טענת המדינה בנוגע לבחינת יחידת המיקוח הרי שהגננות יכולות להוות יחידת מיקוח נפרדת משום שמדובר במקצוע בעל מאפיינים וצרכים ייחודיים.

34. **המדינה** טענה שהמבקש אינו עומד בקריטריונים שנקבעו בפסיקה לצורך הכרה ב"ארגון עובדים". המבקש לא הוכיח את זהות חבריו באמצעות טפסי ההצטרפות או ראיות אחרות ולא הוכיח שהוא מורכב ברובו מעובדים שכירים; אין הלימה בין מטרות המבקש לשמש ארגון יציג של הגננות לבין סעיף הכשירות הקובע כי חבריו יכולים להיות בעלי מגוון רחב של מקצועות; המבקש אינו ארגון דמוקרטי מכיוון שממועד הקמתו התקיימו רק שתי אסיפות כלליות, מהפרוטוקולים לא ברור מה התרחש באסיפה הראשונה וכמה חברים השתתפו בה ואף לא ניתן למצוא דיון בנוגע למטרותיו והחלטות בנושאים מהותיים. עוד נטען כי רוב המסמכים שהוגשו קודמים למועד האסיפה הכללית השנייה שבה מונה לראשונה ועד מנהל ולכן לא ברור מכוח מה פעלו נציגות המבקש עד לאותו מועד ומה תוקף פעולותיהם; כי לא צורפו פרוטוקולים של ישיבות הוועד המנהל ולכן לא ברור באיזה אופן התקבלו החלטות הקשורות למטרות המבקש ולמימושן; כי לא ניתן ללמוד מהפרוטוקולים על בחירתה של גבי חזן ליו"ר המבקש. המדינה הוסיפה שלא ברור מה היה טיבם של מפגשי ההסברה ותוכנם ואם אכן התקיימו כל המפגשים בפועל; כי מחודש יולי 2013 לא נערכו אסיפות לגיוס חברים ולא התקיימו אסיפות כלליות. עוד נטען כי המבקש אינו ארגון עובדים אותנטי נוכח מספר החברים הזעום שהצטרף לשורותיו וזאת ביחס ליחידת המיקוח. המדינה הוסיפה שאין זה רצוי שהמעסיק יידרש להתנהל מול 'רסיסי ארגונים', גם אם מבחינה פורמלית המבקש עומד בכללים שנקבעו בפסיקה ומטרתו לפעול לטובת העובדים ולייצגם נאמנה. עוד נטען כי המבקש אינו ארגון עצמאי וכי קיימת זיקה הדוקה בינו לבין ארגון המורים מכיוון שבמועד ההצטרפות מתבקש החבר להצטרף גם לעמותה פדגוגית של ארגון המורים. המדינה הוסיפה שהקביעה בבקשת הצד הראשונה ולפיה המבקש אינו "ארגון עובדים" אושרה על ידי בית הדין הארצי וכי המבקש לא הציג ראיות נוספות המצביעות על שינוי בתמונת המצב שהוצגה באותו מועד.

עוד נטען שעל פי הנפסק בעניין **אחדות** המבקש אינו ארגון עובדים ביחסיו מול המדינה. שכן המבקש עמד על כך שאינו מעוניין בפיצול יחידת המיקוח, ולכן יש לבחון את מטרותיו - להוות ארגון עובדים יציג של הגננות בישראל - ביחס ליחידת המיקוח הקיימת, כל עובדי ההוראה בשירות המדינה. בקרב עובדי ההוראה המונים כ-100,000 ישנן כ-14,000 גננות ולכן גם אם כל הגננות יצטרפו לשורות המבקש הוא לא יעמוד בקריטריון היציגות ויהיה מוגבל לייצוג קבוצת מיעוט מקרב עובדי ההוראה. לפיכך בהיעדר האפשרות שהמבקש יהפוך לארגון

עובדים יציג בקרב כל עובדי ההוראה הוא לא יוכל למלא את התנאי הבסיסי להכרה בו כ"ארגון עובדים" על פי [חוק הסכמים קיבוציים](#) וניתן לראות בו, לכל היותר, קבוצת עובדים מאורגנת ששדה פעילותה מוגבל לעמידה על האינטרסים של חבריה בקרב הארגון היציג. המדינה הוסיפה כי נוכח עמדת המבקש ולפיה אין לדון ביחידת המיקוח, לא התייחסה לסוגיה זו בסיכומים מטעמה. עם זאת, נציין שבכתב התשובה לבקשת הצד נטען שאין לפצל את יחידת המיקוח על מנת לשמור על היציבות של יחסי העבודה הקיבוציים במדינה, על יעילותו של מקום העבודה ועל הערבות ההדדית והסולידריות שבין קבוצות עובדים שונות. עוד נטען שעבודת הגננות אינה ייחודית עד כדי קיום אינטרס נפרד הדרוש לצורך ההכרה בהן כיחידת מיקוח נפרדת ושפיצול יחידת המיקוח עלול לפגוע בכוחם הארגוני של עובדי ההוראה וביציבות של מערכת החינוך במיוחד נוכח הגישה הרואה חשיבות ברצף חינוכי בין הגן לבית הספר היסודי.

35. **הסתדרות המורים** טענה שהמבקש לא פירט מהי המטרה שלשמה הוא מבקש הכרה כ"ארגון עובדים" ולכן אינו זכאי לסעד הצהרתי בעניין. עוד נטען כי המבקש לא מקיים אחר הדרישות שבגינן נפסק בעבר שאינו "ארגון עובדים" מכיוון שלא הציג את טפסי ההצטרפות או ראיות אחרות בנוגע למספר החברים בו ויש לזקוף זאת לחובתו. ההסתדרות הוסיפה שהמבקש אינו ארגון עצמאי אלא כפוף למטרות ולאג'ינדה של ארגון המורים. נטען שהמבקש הוקם בשיאו של הסכסוך בינה לבין ארגון המורים שנבע מהחתימה על רפורמת "אופק חדש"; שמטרת המבקש היא לנגח אותה ולא להיטיב עם הגננות. נטען כי קיים קשר בין המבקש לארגון המורים – ארגון המורים נתן למבקש הלוואה, באתר של ארגון המורים קיים קישור לאתר של המבקש ומר רן ארז – יו"ר ארגון המורים, פנה בחודש נובמבר 2012 למנכ"לית משרד החינוך וביקש לדון עימה בנושאים הקשורים למבקש. עוד נטען שקיים חוסר הלימה בין מטרות המבקש לבין סעיף הכשירות, עובדה המחזקת את החשד שמטרתו העיקרית של המבקש היא לנגח את ההסתדרות ולשמש אמצעי נוסף בידי ארגון המורים במאבקו נגדה. עוד נטען שהדמוקרטיה במבקש היא למראית עין שכן ממועד הקמתו התקיימו שתי אסיפות כלליות בלבד שאינן מעידות על אופן התנהלותו ועל אופן קבלת ההחלטות על ידי נציגותיו. ההסתדרות הוסיפה שהמבקש אינו ראוי להכרה כארגון עובדים אף בשל מספר חבריו המזערי.

ההסתדרות טענה שהנפסק בעניין **אחדות** אינו רלוונטי לענייננו אולם הוסיפה שאם קיימת רלוונטיות לעניין זה היא מצטרפת לטענות המדינה.

התשתית המשפטית

36. בחקיקה לא קיימת הגדרה של "ארגון עובדים" ולכן סימני ההיכר ומאפייניו של ארגון עובדים הותוו במהלך השנים בפסיקות בתי הדין לעבודה ובית המשפט העליון²⁴. בבג"צ **עמית** נקבעו קריטריונים מנחים להכרה ב"ארגון עובדים", ואלו הם:

התארגנות לתקופה בלתי מוגדרת מראש; קיומו של תקנון המסדיר את פעילות הארגון ומוסדותיו; התארגנות המבוססת על חברות אישית של עובדים; חברות רצונית (וולונטרית);

²⁴ עניין אוניברסיטת תל אביב; [דב"ע \(ארצי\) מב/5 – 2](#) ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל – אגודת העובדים הבכירים בפז, [פורסם בנבו] פד"ע יד 367 (1983); [דב"ע נג/5 – 1](#) ההסתדרות הרפואית בישראל – ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י, [פורסם בנבו] פד"ע כה (1) 516 (1993); [בג"ץ 7029/95 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' בית הדין לעבודה, פ"ד נא \(2\) 63 \(1997\)](#) (להלן: **בג"צ עמית**).

ארגון המורכב רובו או כולו מעובדים; מטרתו העיקרית של הארגון הן הגנה על העובדים וקידום השתתפות העובדים בקבלת החלטות במקום העבודה; ארגון עצמאי שאינו נשלט בידי המעסיק; ארגון דמוקרטי המקיים בחירות תקופתיות למוסדותיו, כל חברי הארגון זכאים להשתתף בבחירות ומוסדות הארגון יתנו דין וחשבון בפני חברי הארגון.

הלכה היא שהקריטריונים שנקבעו בבג"צ **עמית** אינם בגדר רשימה ממצה, כך שניתן לקבוע קריטריונים נוספים ואף לפצל את אלה הקיימים²⁵.

37. לאחרונה ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי בעניין **אחדות**, אשר הצדדים נחלקו בשאלה אם הנפסק בו רלוונטי לעניינו. באותו הליך נדונה בקשת אחדות להכיר בו **כארגון העובדים היציג** של העובדים המועסקים במדינה בחוזים אישיים ולחייב את המדינה לנהל עימו משא ומתן קיבוצי. בפסק הדין נדרש בית הדין הארצי לשאלה אם העובדים המועסקים בחוזים אישיים מהווים יחידת מיקוח נפרדת ולאחר שהשיב על השאלה בשלילה, פסק שאחדות אינו יכול להוות "ארגון עובדים" ביחסיו עם המדינה ושלכל היותר הוא יכול להוות "התאגדות של עובדים" ששדה פעילותה הוא בתוך ארגון העובדים היציג. בית הדין לא הכריע בשאלה אם אחדות יכול לפעול מול המעסיק ב"מימד האישי" (כגון ייצוג עובד בעת שימוע) ובדרכים נוספות מכיוון שהצדדים לא טענו דבר בנושא זה.

לטעמנו אין להסיק מעניין **אחדות** שבכל עתירה של ארגון להכרה בו כ"ארגון עובדים" יש לדון בשאלת היציגות ופיצול יחידת המיקוח, כטענת המדינה, ונסביר. בעניין **אחדות** התבקש בית הדין להכיר באחדות **כארגון עובדים יציג** לצורך חיוב המדינה לנהל עימו משא ומתן קיבוצי בהתאם **לסעיף 1n33(א) לחוק הסכמים קיבוציים** ולכן היה צורך לבחון את פיצול יחידת המיקוח ולדון בשאלת היציגות. במקרה שלפנינו הסוגיה העומדת להכרעה היא אם יש להכיר במבקש כ"ארגון עובדים" לצורך המשך פעילותו **כארגון** בקרב הגננות לרבות הגננות עובדות המדינה ולא לצורך חיוב המדינה לנהל עימו משא ומתן. לפיכך יש להכריע בשאלה אם המבקש הוא "ארגון עובדים" בהתאם לקריטריונים שנקבעו בבג"צ **עמית** ואין רלוונטיות לשאלת פיצול יחידת המיקוח או לשאלת היציגות בשלב זה. סוגיות אלה עשויות להתעורר בבוא היום אם המבקש יגייס לשורותיו למעלה משליש העובדים בקרב יחידת המיקוח הרלוונטית.

נוסיף כי אין חולק שמפסק דין **אחדות** עולה שאם ארגון שמבקש הכרה כ"ארגון עובדים" מייצג קבוצת עובדים שאינה יכולה להוות יחידת מיקוח עצמאית, דוגמת עובדי המדינה בחוזים אישיים, הוא לא יוכל להיות מוכר כ"ארגון עובדים" במישור היחסי עם המעסיק. אולם אין ללמוד מכך שבכל עתירה להכרה בארגון כ"ארגון עובדים" יש לבחון תחילה את שאלת היציגות ופיצול יחידת המיקוח. לעניין זה נתייחס אף בהמשך.

38. אי לכך, נבחן אם המבקש עומד בקריטריונים שנקבעו בבג"צ **עמית** לצורך הכרה בו כ"ארגון עובדים", כאשר בעת בחינת מטרות הארגון נתייחס אף לנפסק בעניין **אחדות** ונבחן אם המבקש מייצג קבוצת עובדים שאינה יכולה להוות יחידת מיקוח עצמאית בקרב עובדי ההוראה.

²⁵ **דב"ע לג' – 4 אוניברסיטת תל אביב – ארגון הסגל האקדמי באוניברסיטת תל אביב**, [פורסם בנבו] פד"ע (1) 85 (1973); **ע"ב (ארצי) 9/07 ארגון הגננות החרדיות – הסתדרות המורים של אגודת ישראל**, [לא פורסם, (פורסם בנבו)], 15.9.2008 (להלן: **עניין ארגון הגננות החרדיות**).

הכרעה

39. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים ובחנו את מאפייני המבקש על יסוד סימני ההיכר שנקבעו בפסיקה מצאנו שהמבקש הוא בגדר "ארגון עובדים" כמשמעותו בבג"צ עמית, כמפורט להלן.

התארגנות לתקופה בלתי-מוגדרת וידועה מראש :

40. בבג"ץ עמית נפסק כי רק ארגון הקיים לאורך זמן יכול להבטיח את היציבות הנדרשת ביחסי העבודה הקיבוציים וזאת בשונה מארגון שהוקם לצורך הידברות זמנית או לפעולה מסוימת. בעניין ארגון הגננות החרדיות נפסק ש'קיום של קבע' מוצא ביטוי בעצם פעילותו המתמשכת של הארגון, בתקונו, במטרותיו ובמוסדותיו. עוד נפסק כי אי הכרה בהתארגנות חדשה רק מכיוון שלא היה בידה להוכיח בשלבי ההקמה את 'אלמנט הקבע', יפגע בחופש ההתארגנות ויהווה מכשול בפני הקמתם של ארגונים חדשים.

במקרה שלפנינו הוכח כי המבקש נרשם כעמותה ביום 25.1.2012. ביום 30.1.2012 התכנסה האסיפה הכללית והחליטה לשנות את המטרות שנקבעו בתקנון. בהתאם לשינוי שנעשה מטרות המבקש הן להוות ארגון עובדים יציג של הגננות בישראל; לבצע את הפעולות לקידום ולהגנה על זכויותיהן וענייניהן בכל מקומות העבודה בהם הן מועסקות; להכריז על סכסוכי עבודה וקיום צעדים ארגוניים מכל סוג; חתימה על הסכמים קיבוציים; לנקוט בהליכים משפטיים ועוד. שינוי זה אושר כדין על ידי רשם העמותות ביום 14.11.2012. מעדויותיהן של גב' חזן וגב' כהן, שלא נסתרו, ומהראיות שהוצגו לפנינו שוכנענו כי המבקש פעל ממועד הקמתו ואף לאחר חודש ספטמבר 2009 (מועד ההוכחות בבקשת הצד הראשונה) להגשמת מטרותיו ונקט, בין היתר, בפעולות הבאות: קיום מפגשי הסברה ברחבי הארץ לצורך גיוס חברים (גויסו 167 חברות לארגון), גביית דמי חבר, קיום אסיפות וישיבות, מתן שירותים שונים לחברותיו, הפצת עדכונים והנחיות לגננות, פנייה לגופים שונים במדינה לקידום זכויותיהם של הגננות, השתתפות בפגישות עם גורמים שונים בשירות המדינה לקידום מטרותיו, השתתפות בדיונים של וועדות שונות בכנסת וכיוצא ב"ב²⁶.

41. לא נעלמה מעניינו טענת המדינה ולפיה לא ברור מה טיבם של מפגשי ההסברה שערך המבקש, אלא שאנו סבורים שאין בה ממש. שכן גב' חזן הצהירה²⁷ שמטרת המפגשים היא לגייס חברים לשורות המבקש באמצעות חשיפת מטרותיו ופירוט הפעולות הננקטות לצורך השגת מטרותיו בפני הנוכחים. עדות זו לא נסתרה וגב' חזן אף לא נחקרה בעניין זה. לפיכך, אנו מקבלים את גרסת המבקש בנוגע לתוכנם של מפגשי ההסברה.

42. בנסיבות אלה, פעילותו של המבקש בשנים האחרונות, לרבות לאחר חודש ספטמבר 2009, במספר מישורים לקידום זכויות הגננות מצביעה על כך שמדובר בהתארגנות לתקופה בלתי מוגדרת.

קיומו של תקנון המסדיר את פעילותו של הארגון ומוסדותיו :

²⁶ נספחים ט' – ט"ו ו-כ' – כ"ב לבקשת הצד; עדות גב' חזן – עמ' 4 לפרוטוקול שי' 23 עד עמ' 5 שי' 1, עמ' 12 שי' 27 עד עמ' 13 שי' 9; עדות גב' כהן – עמ' 20 לפרוטוקול שי' 21 – 30; מוצג מב/לח.
²⁷ סעיף 34 לבקשת הצד.

43. כאמור, פעילות המבקש מוסדרת בתקנון. בתחילה פעל המבקש לפי התקנון המצוי אולם לאחר מספר ימים שונה סעיף המטרות במהלך האסיפה הכללית הראשונה, שינוי שאושר על ידי רשם העמותות. בנוסף, ביום 29.9.2013 אישר רשם העמותות תיקון נוסף בתקנון העוסק בהגדרת כשירות חברי המבקש.

לאחר השינויים בתקנון שבוצעו על ידי חברות המבקש, קובע התקנון²⁸ את מטרות המבקש, את התנאים לקבלת חברים לשורותיו, את היחסים שבין החברים לבין המבקש וזכויותיהם, את מוסדות המבקש ותפקידם, את סמכויות בעלי התפקידים במבקש ואופן בחירתם ועוד. התקנון מבטיח שפעולות המבקש יתבצעו באופן חוקי, תקין ויציב לאורך זמן ואף קובע את האופן שבו יתבצע הפיקוח על פעולות אלה.

בהקשר זה נציין שלא נעלם מעינינו שבסיכומי המבקש²⁹ נטען שהתקנון שונה פעם נוספת בתאריך 27.1.2015, אולם פרט לכך שתקנון זה לא הוצג לפנינו הרי שהוא בוצע לאחר סיום שמיעת הראיות בהליך ולכן קביעותינו מתבססות על הראיות שהוצגו לפנינו עד לסיום ישיבת ההוכחות בהליך.

ההתארגנות מבוססת על חברות אישית וולונטרית:

44. הדרישה לחברות אישית ורצונית נובעת מכך שהזכות להצטרף ל"ארגון עובדים" כמו גם הזכות לפרוש ממנו מקורה ברצון חופשי של העובד.

עיון בתקנון מעלה שהחברות במבקש היא חברות אישית וולונטרית. המבקש צירף דוגמא של טופס ההצטרפות עליו נדרשים החברים לחתום המצביע על חברות אישית. כמו כן, ההצטרפות היא באמצעות הרשמה מקוונת באתר האינטרנט של המבקש, כך שרק חבר המעוניין להצטרף כחבר ימלא את טפסי ההצטרפות וישלח אותם. כמו כן, מהתקנון עולה כי כל חבר יכול לפרוש בהודעה של 30 יום מראש³⁰.

45. בנסיבות אלה, הוכח שהחברות במבקש היא אישית ורצונית ושהחבר יכול לבטל את חברותו בהודעה מראש בת שלושים ימים.

ארגון המורכב רובו ככולו מעובדים:

46. "ארגון עובדים" הוא בעיקרו ארגון שחברים בו עובדים שכירים משום שהתכלית של ארגון עובדים היא לייצג את העובדים החברים בו כלפי מעסיקם.

מעדותה של גב' חזן ומרשימת חברי המבקש שהוגשה במעמד הדיון עולה כי הארגון מורכב מ-167 גננות שרובן עובדות משרד החינוך ורובן עובדות שכירות³¹. עדותה של גב' חזן והרשימה שהוגשה לבית הדין לא נסתרו.

47. לעניין טענת המדינה ולפיה מסעיף 2 לתקנון עולה שחברי המבקש יכולים לעסוק במגוון מקצועות ואין הכרח שיהיו עובדים שכירים, נציין שגב' חזן העידה כי למרות שמטרת המבקש היא להוות ארגון עובדים לכל העוסקים בחינוך בגיל הרך הרי שהכוונה היא לעובדים שכירים בלבד ולא לעצמאיים. ובלשונה של גב' חזן "במהלך הזמן למדנו וביקשנו להכניס שינוי בתקנון

²⁸ נספח ז' לבקשת הצד.

²⁹ סעיף 67 לסיכומי המבקש.

³⁰ סעיף 2, 3 ו-9.2 לתקנון – נספח ז' לבקשת הצד.

³¹ עדות גב' חזן – עמ' 5 לפרוטוקול ש' 1; עמ' 10 ש' 25 – 28; מוצג מב/לח.

בעקבות הלמידה שארגון גננות מחנכות צריך להיות מקום, בסיס, בית לכל מי שהיא עובדת בחינוך בגיל הרך ואינה עצמאית, שהיא שכירה גם אם היא לא עובדת בגן של משרד החינוך" (ההדגשה הוספה – ק.כ.).³² עדות זו לא נסתרה.

נוסיף כי כאמור מעיון ברשימת חברות המבקש עולה שרובן עובדות שכירות. כל חברות המבקש פרט לשש חברות עובדות במשרד החינוך; ארבע חברות נוספות עובדות בעמותה או ברשות מקומית; ולצד שתי החברות הנותרות לא נרשם מעסיקן. מכאן, שאף הרשימה מחזקת את גרסת המבקש ולפיה הוא ארגון של עובדים שכירים.

48. **בהקשר לרשימת החברות נוסף כי לא נעלמו מעינינו טענת המדינה וההסתדרות ולפיה המבקש הסתיר את רשימת החברים עד לדיון ההוכחות וזאת מתוך מטרה למנוע מהן לבחון אותה, אלא שלא מצאנו שיש בטענה זו בכדי לסייע להן. המדינה וההסתדרות מודעות למספר עובדי המדינה החברים במבקש מכיוון שההסתדרות אינה נותנת שירותים לאותם עובדים והמדינה אינה מעבירה להסתדרות מימון עבורם. בנוסף, בדיון ההוכחות או לאחריו לא הוגשה כל בקשה להצגת ראיות נוספות או להשלמת עדויות במטרה לסתור את תוכן הרשימה ואף לא נטען דבר נגד תוכנה, על אף שבהחלטה שניתנה בדיון ההוכחות נרשם במפורש כי למדינה ולהסתדרות קיימת האפשרות לעשות כן. בנסיבות אלה, מצאנו כי הרשימה משקפת את חברות המבקש.**

49. **אי לכך, משרשימת החברות מפרטת את שמותיהן הפרטיים של חברות המבקש ואת מקומות עבודתן מצאנו כי עלה בידי המבקש להוכיח שהוא ארגון המורכב ברובו מעובדות שכירות.**

מטרות הארגון:

50. **הלכה היא כי תפקידו המרכזי של ארגון עובדים הוא להיות פעיל במישור הקיבוצי ולנהל משא ומתן עם המעסיק לצורך קביעת תנאי העבודה בהסכם קיבוצי. בנסיבות אלה תנאי להכרה ב"ארגון עובדים" הוא שמטרותיו העיקריות תהיינה להגן על העובדים ולקדם את השתתפותם בקבלת החלטות במקום העבודה.**

מתקנון המבקש עולה כי מטרתו היא "להוות ארגון עובדים יציג של הגננות בישראל, ולבצע את כל הפעולות הנדרשות לקידום ולהגנה על ענייניהן וזכויותיהן של הגננות בכל מקומות העבודה בהם הן מועסקות, לרבות הכרזה על סכסוכי עבודה וקיום צעדים ארגוניים מכל סוג, חתימה על הסכמים קיבוציים, נקיטת הליכים משפטיים שונים, ככל הנדרש, וכיוצא באלה".

כלומר, מהתקנון עולה שמטרת המבקש היא לפעול במישור הקיבוצי (וגם הפרטי) כדי להגן על האינטרסים והזכויות של הגננות בישראל ולקדם את השתתפותן בקבלת החלטות במקומות העבודה השונים ולחתום עם מעסיקן על הסכמים קיבוציים. מכאן, שמטרות המבקש הן לפעול במישור הקיבוצי מול המעסיקים השונים לקידום עניינן של הגננות.

51. **לעניין סעיף הכשירות נציין כי בתקנון המקורי נקבע שמי שכשיר להיות חבר במבקש הוא עובד/ת בעל/ת תעודת הוראה ללמד בגן ילדים ועוסק בכך בפועל. כאמור, ביום 29.9.2013 שונה סעיף הכשירות ונקבע כי חברי המבקש יכולים להיות "כל אדם שהינו עובד בגן הילדים ובחינוך בגיל הרך בישראל" ולא רק גננות (להלן: **סעיף הכשירות**). גב' חזן וגב' כהן הסבירו**

³² עדות גב' חזן – עמ' 9 לפרוטוקול ש' 31 – 33.

בעדותן כי הכוונה בסעיף זה לכל עובד בתחום החינוך הרך בישראל העוסק בחינוך פדגוגי ולא לעובדים שאינם עוסקים בחינוך כלל, וזאת מתוך ראייה עתידית של המבקש המעוניין להוות ארגון של כל עובדי גני הילדים העוסקים בחינוך³³.

כאמור, המדינה וההסתדרות טענו שאין הלימה בין סעיף הכשירות לבין מטרות המבקש להוות ארגון עובדים יציג של **הגננות בישראל** ולכן אין המדובר בארגון אותנטי. אלא שאנו סבורים שאין מדובר בפגם מהותי השולל את האותנטיות של המבקש. מהעדויות של גב' חזן וגב' כהן ומהמסמכים הרבים שצורפו לבקשת הצד עולה כי המבקש פועל לקידום עניינין של הגננות החברות בו ודואג לזכויותיהן ולתנאי עבודתן. פעולות אלה עולות בקנה אחד עם המטרות שהוגדרו בתקנון. אמנם סעיף הכשירות מאפשר גם לעובדים בגני הילדים שאינם גננות להצטרף למבקש אולם אין בכך כדי לשלול את מטרת המבקש לדאוג לעניינין של הגננות בישראל, מטרה אותה הוא מגשים בפועל. כאמור, עד למועד זה הצטרפו למבקש גננות בלבד על אף שסעיף הכשירות מאפשר גם לעובדים נוספים בגני הילדים להצטרף לשורותיו ולכן המבקש לא נדרש בשלב זה לבצע שינוי במטרות שנקבעו בתקנון ולהתאימם לסעיף הכשירות. אולם נוכח עדותה של גב' חזן בנוגע לראייה העתידית של המבקש, הרי שאם יצטרפו לשורותיו עובדים בגני ילדים שאינם גננות, מן הסתם, הוא יפעל גם לקידום עניינם של עובדים אלה ויבצע את השינויים הנדרשים בתקנון. בנסיבות אלה אנו סבורים כי מטרות המבקש כפי שהוגדרו בתקנון ופעולותיו בשנים האחרונות מצביעות על כך שהמבקש מקיים את המטרות שלשמן הוקם ולכן מדובר בארגון עובדים אותנטי.

52. כאן המקום לציין כי **המדינה טענה בנוגע למטרות המבקש לפעול לקידום עניינין של הגננות כי על פי הנפסק בעניין אחדות אין להכיר במבקש כארגון עובדים במישור הקיבוצי וביחסיו עם המדינה מכיוון שהוא לא יוכל למלא את מטרותיו להוות ארגון יציג של הגננות, אלא אם תפוצל יחידת המיקוח**.

כאמור, בניגוד לעמדת המדינה המבקש ואף ההסתדרות המורים סבורים שאין קשר בין הנפסק בעניין **אחדות** לענייננו³⁴.

כפי שפורט בהרחבה לעיל, אף אנו סבורים שאין לקבל את טענת המדינה וכי לא ניתן להסיק מעניין **אחדות** שבכל דיון בשאלה אם ארגון יכול להוות "ארגון עובדים" יש לבחון את יכולתו להוות "ארגון עובדים יציג" אצל המעסיק. אמנם בהתאם לנפסק בעניין **אחדות** אם מטרת הארגון היא לייצג קבוצת עובדים שאינה יכולה להוות יחידת מיקוח, הוא לא יוכל להיות "ארגון עובדים" ביחסיו עם המעסיק, אלא שבענייננו אין חולק כי מטרת המבקש להיות "ארגון עובדים" של הגננות כך שאין מדובר בייצוג קבוצת עובדים שאין לה פוטנציאל להוות יחידת מיקוח נפרדת, כפי שיפורט להלן. עוד נדגיש שהמבקש אינו מעוניין בשלב זה בהכרה כ"ארגון עובדים" לצורך ניהול משא ומתן עם המדינה ולכן שאלת פיצול יחידת המיקוח או שאלת היציגות אינן מתעוררות כלל.

עם זאת, נציין כי אף אם היינו מקבלים את גישת המדינה ולפיה יש לבחון את מטרות המבקש ביחס ליחידת המיקוח במקום העבודה ואת יכולתו להיות ארגון עובדים יציג באותה

³³ עדות גב' חזן – עמ' 9 לפרוטוקול ש' 18 עד עמ' 10 ש' 11; עדות גב' כהן – עמ' 17 ש' 27 - 33.

³⁴ תגובת ההסתדרות המורים – עמ' 2 פסקה 8.

יחידת מיקוח, אנו סבורים כי אין לשלול את האפשרות שהגננות יוכרו בעתיד כיחידת מיקוח עצמאית בקרב עובדי ההוראה במשרד החינוך, ככל שהדבר יתבקש. אמנם הכלל הוא שיש להעדיף יחידת מיקוח תעשייתית מפעלית בפרט כאשר מדובר בפיצול יחידת מיקוח קיימת אולם כידוע הפסיקה הכירה גם ביחידות מיקוח מקצועיות ובפיצול יחידת מיקוח קיימת לאחר שהוכח אינטרס משותף לקבוצת עובדים.

כפי שיפורט בקצרה להלן ומבלי לקבוע מסמרות בעניין - שכן אין המדובר בסוגיה העומדת לפתחנו, המדינה לא סיכמה בעניין והסמכות העניינית לדון בסוגית פיצול יחידת המיקוח בקרב עובדי המדינה נתונה לבית הדין הארצי בהיותה בגדר "תחרות בין ארגונים" - אנו סבורים כי לא ניתן לשלול את האפשרות שהגננות יוכרו בעתיד כיחידת מיקוח עצמאית, אם הדבר יתבקש.

הפסיקה קבעה במהלך השנים את הכללים להכרה בקבוצת עובדים כ"יחידת מיקוח"³⁵ ובעניין **אקשטיין**³⁶ סיכם בית הדין הארצי את הנושא באופן הבא: **"כללם של דברים: תיחום יחידת המיקוח יקבע על יסוד מכלול מאפייני העסקתה של קבוצת העובדים או 'היחידה' העותרת להכרה כיחידת מיקוח נפרדת. במסגרת זו ישקלו 'האינטרסים המשותפים' של העובדים העותרים להכרה כיחידת מיקוח, וינתן משקל מרכזי לפרמטר 'הארגוני-ניהולי' של המעסיק".**

מהראיות שהוצגו לפנינו עולה כי מקצוע הגננות ומקצוע ההוראה הם שני מקצועות נפרדים ושונים וכי לעבודת הגננות מאפיינים ייחודיים וצרכים ייחודיים הנובעים מהצרכים השונים של ילדי הגן לעומת ילדי בית הספר.

במשרד החינוך קיימת יחידה נפרדת לטיפול בציבור הגננות – האגף לחינוך קדם יסודי שמתמחה בגילאי שלוש עד שש שנים. כמו כן, קיימים הסכמים קיבוציים נפרדים לגננות ואף רפורמת "אופק חדש" כוללת פרקים המתייחסים לעבודת הגננות בנפרד ועוסקים בזכויות הגננות. כמו כן, מהות העבודה בגני הילדים שונה ממהות העבודה בבתי הספר בשל הצרכים השונים של ילדי הגן לעומת הצרכים של ילדי בית ספר ולכן גם ההכשרה של הגננות ועובדי ההוראה בגני הילדים שונה מההכשרה של עובדי הוראה בבתי הספר.³⁷

בנוסף, גם בהסתדרות קיימת מחלקה מיוחדת לטיפול בגננות, אשר הוקמה עוד לפני הקמת הסתדרות המורים, בשל הצורך לטפל באופן שונה וייחודי בציבור הגננות. גב' פוקמונסקי העידה שבכל ההסכמים הקיבוציים שהוחלו על עובדי הוראה קיים פרק מיוחד העוסק בגננות מכיוון **"שסוג העבודה של הגננת ושל המורה זה שני דברים שונים. בהסכמים יש חלקים שהם דומים ושונים זה הסכם אחד לכולם, כשיש חלקים ייחודיים רק לגננות"**³⁸. עוד יצוין כי הסתדרות המורים הביעה את התנגדותה להקמת חטיבות צעירות שיאחדו בין ילדי הגן לילדי כיתה א' בשל הצרכים המיוחדים והשונים של ילדי הגן ובשלותם הרגשית והנפשית.³⁹

מכל האמור עולה כי ניתן להגיע למסקנה שלציבור הגננות אינטרסים משותפים, ייחודיים ושונים מהאינטרסים של עובדי ההוראה בבתי הספר אשר עשויים להצדיק בבוא העת את

³⁵ **דב"ע (ארצי) נה/28-4** ארגון סגל המחקר במערכת הביטחון – ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל, [פורסם בנבו] פד"ע לא(1) 54 (1996).

³⁶ **עס"ק (ארצי) 3/10** אקשטיין תעשיות בע"מ – כח לעובדים, ארגון עובדים דמוקרטי, (לא פורסם, [פורסם בנבו]), 24.3.2010.

³⁷ עדות גב' חדד – עמ' 22 לפרוטוקול ש' 14 – 15; עמ' 24 – 10.

³⁸ עדות גב' פוקמונסקי – עמ' 26 לפרוטוקול ש' 24 – 33; עמ' 27 ש' 4 – 10.

³⁹ דברי דליה רוט בשיבת ועדת החינוך של הכנסת מיום 6.3.2007, עמ' 4 לפרוטוקול - מוצג מב/מד.

פיצול יחידת המיקוח, אולם כאמור, אין אנו קובעים מסמרות בסוגיה זו, אשר תידון בבוא העת, אם יהיה בכך צורך.

למען הסר ספק נדגיש פעם נוספת שהסמכות לדון בשאלת פיצול יחידת המיקוח בשירות המדינה, ככל שיתבקש סעד כנגד הסתדרות המורים, הוא עניין הנמצא בסמכותו של בית הדין הארצי בהיותו "סכסוך בין ארגונים" ושאלו באמור לעיל כל הכרעה בשאלת 'פיצול' יחידת המיקוח. שאלה זו כאמור עשויה להתעורר בבוא היום, אם המבקש יצליח לגייס לשירותיו למעלה משליש הגננות המועסקות בשירות המדינה. במסגרת פסק הדין הבאנו מקצת הראיות המצביעות לכאורה על כך שלגננות אינטרסים שונים מאלה של עובדי ההוראה וזאת על מנת להבהיר שמטרת המבקש אינן תיאורטיות ושקיימת האפשרות שבעתיד תפוצל יחידת המיקוח במדינה, אם המבקש יעמוד בתנאים הקבועים ב**חוק הסכמים קיבוציים** לארגון עובדים יציג.

53. בנסיבות אלה אנו סבורים כי המבקש ממלא את תכלית הקיום של ארגון עובדים על פי **חוק הסכמים קיבוציים**.

עצמאות הארגון :

54. בבג"ץ **עמית** נקבע כי תפקידו של ארגון עובדים במישור הקיבוצי מחייב שהוא יהיה עצמאי **כלפי המעסיק**. זאת, מכיוון שתפקידו העיקרי הוא לייצג את האינטרסים של העובדים במשא ומתן קיבוצי נגד האינטרסים של המעביד ולעיתים אף לפעול במאבק קיבוצי על מנת להשיגם. לפיכך ארגון עובדים הנמצא בשליטת המעביד או תחת השפעה מהותית שלו, אינו יכול למלא את תפקידו כראוי.

55. מהראיות והעדויות עולה שמייסדות המבקש, כל בעלי התפקידים במוסדות המבקש וחברותיו הן גננות המועסקות במשרד החינוך וברשויות מקומיות. כמו כן, המבקש עצמאי בפעולותיו ואינו נתון לשליטה של המדינה, של מעסיק אחר או של גורם אחר בעל אינטרסים מנוגדים לאלה של העובדות החברות בו. לפיכך מדובר בארגון עצמאי שאינו נתון לשליטה של המעסיק.

56. לעניין טענות המדינה וההסתדרות לקיומו של קשר "מחשיד" בין המבקש לארגון המורים ולכך שהייעוד האמיתי של המבקש הוא לשמש כלי לניגוח ההסתדרות, נציין כי לאחר ששקלנו טענות אלה מצאנו כי אין לקבלן וכי מדובר בארגון עצמאי שאינו נתון לשליטת המעסיק, ונסביר.

ראשית, לא הוכח שייעודו האמיתי של המבקש הוא לשמש כלי לניגוח ההסתדרות. כאמור, נציגות המבקש פעלו במסגרתו מתחילת שנת 2012 ולא הובאה ולו ראשית ראיה לכך שהפעולות בהן נקטו נועדו ל"נגח" את ההסתדרות במקום לדאוג לרווחת החברים בו. לכך יש להוסיף כי אף המדינה וההסתדרות טענו שמדובר ב"חשד" ולא ב"וודאות". אי לכך, לא ניתן לבסס טענה עובדתית להיעדר עצמאות של ארגון עובדים על יסוד "חשד" בלבד.

שנית, ארגון המורים הוא **ארגון עובדים** המייצג את העובדים בבתי הספר התיכוניים ואין מדובר בארגון שלטוני או כלכלי הקשור למעסיק. לפיכך אף אם קיים קשר בין המבקש לבין ארגון המורים אין בכך כדי למנוע מהראשון למלא את תפקידו כראוי כארגון עובדים⁴⁰.

שלישית, לא הובאו ראיות, ולמצער, ראשית ראיה לכך שהקשר בין ארגון המורים למבקש שולל את עצמאותו של המבקש או שארגון המורים הוא זה שקובע כיצד המבקש יתנהל. מעדותה של גב' כהן, שלא נסתרה, עולה כי הפנייה לארגון המורים וכי הצורך בהצטרפות לעמותה הפדגוגית הפועלת לצידו נבע מסירוב המדינה להעביר למבקש מימון (כפי שמקבלת ההסתדרות) עבור חברותיו עובדות המדינה, אשר תכליתו לאפשר את מתן ההטבות להן הן זכאיות כמו יתר הגננות המועסקות במדינה ובכלל זה פעילויות רווחה, שי שנית, יומן מורה, מלגות, ימי תרבות ועיון, נופשונים ועוד. כלומר, המבקש הצטרף לעמותה הפדגוגית הפועלת לצידו של ארגון המורים על מנת לקבל את המימון לו הוא זכאי עבור חברותיו על מנת שיוכל לספק את ההטבות והזכויות להן הן זכאיות כעובדות מדינה.

ובלשונה של גב' כהן " **... ברגע שגננת מתנתקת מההסתדרות, בפועל היא מתנתקת מכל הזכויות שלה כעובדת במשרד החינוך. אני מדברת על הטבות. פעילויות רווחה, לא יינתנו לך אם את לא חברה בהסתדרות המורים, שי שנית לא יינתן, יומן המורה וכל הדברים המסובסדים, באמצעות דמי עמית. ימי תרבות ועיון, נופשונים וכל מה שקשור בתנאים בסוציאליים (רווחה של העובד), משרד החינוך לא מעביר ולא מזכה אם את לא חברה בהסתדרות המורים. ולראייה, אני אישית לא קיבלתי את השי השנתי למרות ששילמתי עד שבועיים לפני קבלת השי והסתדרות המורים לא נתנה לי וכמובן לא משרד החינוך כי אני לא חברה שם... ואני רוצה להוסיף את עניין המלגות אותו שכחתי לציין קודם**"⁴¹.

בהקשר זה נציין כי גב' פוקמונסקי הסבירה שהעמותה הפדגוגית של הסתדרות המורים נותנת שירותים לחברה, אשר מתוקצבים על ידי משרד החינוך על פי מספר החברים. גב' פוקמונסקי אף הודתה בכך שאם המבקש לא היה מצטרף לעמותה הפדגוגית של ארגון המורים חברותיו לא היו מקבלות את השירותים המתוקצבים על ידי משרד החינוך ובכך שאחת הגננות החברה במבקש קיבלה דרישה להשיב להסתדרות את מלגה שניתנה לה עת הייתה חברה בהסתדרות⁴².

בנסיבות אלה, אנו סבורים כי העובדה שהמבקש מקבל סיוע כלכלי מארגון המורים או נעזר בשירותיו, לצורך קבלת מימון מהמדינה על מנת ליתן לחברותיו את ההטבות להן זכאיות כל הגננות עובדות המדינה - כאשר אין חולק שמדובר **בארגון עובדים** שאינו קשור למעסיק - אין בה כדי לשלול את קיומו העצמאי של המבקש.

57. בהקשר זה נוסיף כי לא נעלם מעינינו שקיים שוני מהותי בין החינוך בגיל הגן לבין החינוך העל יסודי העולה על השוני בין החינוך בגיל הגן לבין החינוך היסודי, אולם משמטרת ההצטרפות לעמותה של ארגון המורים היא שהמבקש יוכל להעניק לחברותיו את ההטבות להן הן זכאיות, אין לקבל את הטענה ולפיה מטרותיו הן למראית עין או שמדובר בארגון "נשלט" שאינו עצמאי.

⁴⁰ ראו עניין ארגון גננות חרדיות.

⁴¹ עדות גב' כהן – עמ' 18 ש' 25 עד עמ' 19 ש' 6.

⁴² עדות גב' פוקמונסקי – עמ' 29 לפרוטוקול ש' 27 – 33; עמ' 30 לפרוטוקול ש' 11 – 14; מוצגים מב/מב ו-מב/מו.

ארגון דמוקרטי המקיים בחירות תקופתיות למוסדות הארגון, כל חברי הארגון זכאים להשתתף בבחירות ומוסדות הארגון נותנים דין וחשבון בפני חברי הארגון:

58. הדרישה שארגון עובדים יהיה ארגון דמוקרטי נובעת מעקרון הייצוג. נפסק כי חברי ארגון שמינו את עצמם או שמונו על ידי אחרים אינו יכול להיחשב ארגון עובדים⁴³.

כאמור, בראשית דרכו של המבקש התקיימה אסיפה כללית ראשונה מספר ימים לאחר שנרשם כעמותה. ממועד אסיפה זו כיהנו המייסדות כחברות הוועד המנהל וזאת עד לעריכת אסיפה כללית נוספת ביום 3.7.2013. חברות המבקש קיבלו הודעה מראש על מועד האסיפה הכללית ועל הדרך להגשת מועמדות לתפקידים השונים במבקש⁴⁴. כמו כן, מעיון בפרוטוקול האסיפה עולה שנכחו בה 36 חברות, במהלכה נתנה גב' חזן סקירה על פעילות המבקש וגב' כהן על התקציב שלו. כמו כן, באותה אסיפה נערכו בחירות לוועד המנהל ולוועדת הביקורת. זאת ועוד. מעדותה של גב' חזן עולה שהייתה אמורה להתקיים אסיפה כללית נוספת בקיץ 2014 אולם בעקבות מבצע "צוק איתן" היא נדחתה ליום 14.10.2014⁴⁵.

גב' חזן וגב' כהן העידו שהוועד המנהל מתכנס אחת לשלושה שבועות או אחת לחודש ושהן נכחו בישיבות⁴⁶. מעדותן אף עולה שבעלי התפקידים במוסדות המבקש התחלפו במהלך השנים⁴⁷. גב' כהן הוסיפה שאין למבקש מוסד שיפוט פנימי מכיוון שמדובר בארגון קטן ולכן הוא פועל על פי ייעוץ משפטי⁴⁸. עדויות אלה לא נסתרו ואף נתמכו במסמכים שצורפו לבקשת הצד⁴⁹.

59. נציין כי לא נעלם מעינינו שהמבקש לא הציג פרוטוקולים של ישיבות הוועד המנהל אולם משגב' חזן וגב' כהן העידו באופן דומה ועדויותיהן לא נסתרו, שוכנענו שהמבקש מתנהל באופן דמוקרטי. עוד נציין כי מדובר בארגון קטן שמספר חברותיו מועט ולכן מטבע הדברים הצורך בקבלת החלטות מהותיות ומשמעותיות אינו גדול. מסיבה זו מצאנו כי פרקי הזמן בין האסיפות הכלליות ובין המפגשים של חברותיו, סבירים.

60. בנסיבות אלה, הוכח שהמבקש הוא ארגון דמוקרטי המקיים בחירות תקופתיות למוסדותיו, שכל חברות המבקש זכאיות להשתתף בבחירות ומוסדות המבקש נותנים לחברותיו דין וחשבון על פעולותיהם.

61. לעניין טענות המדינה וההסתדרות ולפיה מיעוט חברי המבקש מעיד על היותו "ארגון נכשל" או "מתחזה" ושולל את ה"אותנטיות" של הארגון, נציין כי דינה להידחות.

מחומר הראיות עולה כי קיימות סיבות אובייקטיביות למיעוט חברות המבקש, ונסביר. כאמור, עד להצטרפות המבקש לעמותה הפדגוגית של ארגון המורים, לא קיבלו הגננות עובדות המדינה החברות בו את הזכויות וההטבות להן היו זכאיות מתוקף היותן עובדות מדינה, כפי שקיבלו חברות ההסתדרות, לרבות הטבות בסיסיות כגון יומן מורה ושי לחג.

⁴³ עניין ארגון הגננות החרדיות.

⁴⁴ מוצג מב/ל"ט; נספח ה' לבקשת הצד.

⁴⁵ עדות גב' חזן – עמ' 12 לפרוטוקול ש' 15 – 18; עמ' 16 ש' 25 – 28; בסעיף 64 לסיכומים נטען כי אכן התקיימה אסיפה כללית באותו מועד.

⁴⁶ עדות גב' חזן – עמ' 11 לפרוטוקול ש' 13 – 15; עדות גב' כהן – עמ' 19 ש' 18 – 19.

⁴⁷ עדות גב' חזן – עמ' 12 לפרוטוקול ש' 19 – 24; עדות גב' כהן – עמ' 19 ש' 33 עד עמ' 20 ש' 9.

⁴⁸ עדות גב' כהן – עמ' 20 לפרוטוקול ש' 10 – 14.

⁴⁹ נספחים ה' ו-ו' לבקשת הצד.

בנוסף, בבקשת הצד הראשונה נפסק שהמבקש אינו "ארגון עובדים". אנו סבורים כי על רקע עובדות אלה ניתן להבין את הקשיים של המבקש לגייס חברים ואת הסיבה כי מספר חבריו מועט.

אמנם, המדינה צודקת בטענה שאין זה רצוי שמעסיק יידרש להתנהל מול "רסיסי ארגונים", כלשונה. אולם במקרה שלפנינו אין מדובר בארגון עובדים שהוכר ככזה וחרף פעילותו אין לו 'ביקוש' אלא מדובר בארגון המבקש הכרה לאחר שבקשתו כבר נדחתה בעבר. לפיכך אנו סבורים כי מספר חברותיו המועט של המבקש אינו צריך להוביל לשלילת מעמדו.

נוסיף כי מטבע הדברים ככל שבתוך פרק זמן סביר, על אף הכרתו במבקש כ"ארגון עובדים", לא יצטרפו אליו חברים נוספים ומספר חבריו יוסיף להיות 'מזערי', הוא יתקשה לתפקד נוכח משאביו המעטים ופעילותו תיפסק.

62. למעלה מן הדרוש נתייחס לטענת הסתדרות המורים ולפיה המבקש לא הוקם על רקע הפחתת השעות הנוספות השנתיות שהיו לגנות לפני רפורמת "אופק חדש" ושמטרתו 'לנגח' אותה. ההסתדרות הסבירה שבעבר גנת מנהלת גן עבדה 27 שעות פרונטליות ו-3 שעות "אוויר" (שעות נוספות) וקיבלה שכר עבור 100% משרה, בעוד שגנת משלימה קיבלה שכר בשיעור 90% משרה עבור 27 שעות פרונטליות בלבד. כיום בעקבות הרפורמה גנת מנהלת גן עובדת 30.4 שעות פרונטליות ומשולם לה שכר עבור 100% משרה בעוד שגנת משלימה מקבלת עבור אותן שעות (30.4) שכר בשיעור של 90% משרה. בנסיבות אלה נטען כי נשמר היחס בשכר בין הגנות מנהלות הגן לבין הגנות המשלמות ולכן הגנות לא נפגעו כלל מהרפורמה. נציין כי העובדה שהיחס בשכר בין גנת מנהלת גן לבין גנת משלימה נשמר בשני המקרים אינה מצביעה על כך שהגנות לא נפגעו באי קבלת תשלום עבור עבודתן בשעות נוספות. עוד נציין כי אם רפורמת "אופק חדש" הייתה כוללת תשלום עבור שעות "אוויר" אזי לא הייתה ההסתדרות נאלצת לפנות לבית הדין בנוגע לעבודתן של הגנות בשעות נוספות ולהגיע עם המדינה להסכמות בדבר תגמול בעד 36 שעות נוספות שנתיות. אי לכך, אין אנו מקבלים את טענת ההסתדרות ולפיה לא הייתה עילה להקמת המבקש, וזאת מבלי שיהיה בדברינו כדי להביע עמדה בנוגע להתנהלות ההסתדרות או בנוגע לצורך בהקמת המבקש על רקע זה.

63. **כללו של דבר:** המבקש מקיים את כל התנאים שנקבעו בפסיקת בית הדין הארצי ובפסיקתו של בית המשפט העליון להכרה בו כ"ארגון עובדים" כמשמעותו בבג"צ עמית. כלומר, המבקש רשאי לגבות דמי חבר וחברותיו פטורות מניכוי דמי טיפול ארגוני לארגוני העובדים במקומות העבודה שבהם הן מועסקות. כמו כן, המבקש רשאי להגיש תביעות בהליך של סכסוך קיבוצי לפי [סעיף 24\(ב\)\(2\) לחוק בית הדין לעבודה](#). ככל שהמבקש יהיה במעמד של ארגון עובדים יציג במקומות העבודה השונים הוא יוכל לנהל משא ומתן קיבוצי מול המעסיקים השונים ויחולו עליו כל יתר ההוראות הקבועות [בחוק הסכמים קיבוציים](#) הרלוונטיות למעמד זה.

האם המדינה מתנכלת למבקש ולחברותיו?

64. **המבקש טען** כי המדינה מתנכלת למייסדותיו – גב' חזן וגב' אורנה הדר (להלן: **גב' הדר**) ונוקטת נגדן בצעדים משמעותיים בלתי חוקיים. עוד נטען כי המדינה מונעת מחברות המבקש להשתתף בכנסים רשמיים ואינה נותנת להן במה להצגת פעילותו על מנת לגייס חברות נוספות; כי המדינה מתעלמת מפניות המבקש, מבטלת פגישות עם נציגותיו ואינה מוכנה

לשמוע את עמדותיו בעניינים שונים הנוגעים לגננות; כי המדינה מנסה להשתיק קולו ואוסרת על חברותיו להתראיין לתקשורת בנושאים שונים הנוגעים לגננות. נטען שפעולות המדינה נועדו לרפות את ידי המבקש וחברותיו, לסכל את ההתארגנות ולהרתיע את ציבור הגננות מהצטרפות למבקש.

65. מנגד הכחישה **המדינה** את טענות המבקש. המדינה טענה כי לא התנכלה לגב' חזן ולגב' הדר וכי פעלה נגדן בצעדים משמעותיים כדין בעקבות מעשיהן. עוד נטען כי המדינה אינה מונעת התארגנות עובדים הנעשית על פי דין אלא שהמבקש אינו "ארגון עובדים" ובוודאי שאינו ארגון עובדים יציג ולכן אינו יכול לדרוש לעצמו זכויות המייחדות "ארגון עובדים". המדינה הוסיפה שאי קבלת הזכויות הנלוות למעמד של ארגון עובדים אינה יכולה להוות בסיס לטענת התנכלות כלשהי. המדינה הסבירה שבתחילת הדרך סברו הגורמים השונים שאין מניעה לשמוע את הטענות של נציגות המבקש למרות שאינו "ארגון עובדים" אולם כעת הוחלט שמכיוון שהמבקש אינו "ארגון עובדים", אין לאפשר לו מעמד שכזה. המדינה הוסיפה כי המבקש שלח לגננות הנחיות והוראות הסותרות את תוכן ההסכמים הקיבוציים וכי יש בכך משום פגיעה במהלך העבודה ובעובדי ההוראה העלולים מחמת טעות להסתמך על אותם הנחיות ומצגים. בנסיבות אלה הורתה המדינה לעובדיה שלא להתנהל מול נציגות המבקש במישור הקולקטיבי בהיותו ארגון שאינו מוכר אלא רק במישור הפרטני וזאת ללא קשר להשתייכות הארגונית.

66. נדון להלן בהתנכלויות השונות הנטענות על ידי המבקש.

נזכיר כי הטענות בנוגע להתנכלות לגב' חזן ולגב' הדר נטענו בהרחבה בבקשת הצד הראשונה וכי דיון ההוכחות התקיים בפני המותב שדן באותה בקשת צד. בהתאם להסכמת הצדדים אנו נדון בטענות הנוגעות להתנכלות לגב' חזן ולגב' הדר על יסוד כתבי בי-הדין שהוגשו בבקשת הצד הראשונה ופרוטוקול הדיון⁵⁰.

האם הוכחה התנכלות לגב' הדר?

העובדות

67. גב' הדר, אחת ממייסדות המבקש, מועסקת במשרד החינוך במשרה קבועה בתפקיד גננת משלימה משנת 1994⁵¹.

68. בתאריכים 13.2.2012 ו-29.2.2012 השתתפה גב' הדר בשני דיונים בוועדת החינוך של הכנסת (להלן: **הדיון הראשון והדיון השני בוועדת הכנסת** בהתאמה). לצורך ההשתתפות בדיונים נעדרה גב' הדר מעבודתה בגן הילדים.

69. גב' הדר הודיעה על היעדרותה מהעבודה באמצעות הודעות דואר אלקטרוני סמוך למועדי הדיונים⁵². ואלה הודעות הדואר האלקטרוני ששלחה גב' הדר בנוגע לכל אחת מההיעדרויות:

69.1 **ביום 13.2.2012**, יום הדיון הראשון בוועדת הכנסת, **בשעה 1:57 לפנות בוקר** שלחה גב' הדר הודעת דואר אלקטרונית למפקחת האחראית – גב' ענת קדם (להלן: **גב' קדם**),

⁵⁰ נספחים כ"ד – כ"ז לבקשת הצד; נספחים 3 ו-4 לתגובת המדינה.

⁵¹ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' הדר – עמ' 6 ש' 34 עד עמ' 7 ש' 1; עדות גב' קדם – עמ' 19 ש' 31 – 32.

⁵² נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ד' לבקשת הצד הראשונה.

שכותרתה **"היעדרות ליום אחד ומילוי מקום"** (להלן: **ההודעה הראשונה**). וכך נכתב בהודעה הראשונה:

"שלום ענת,

ביום שני, 13.2.12 אעדר מהעבודה בגן במושב בית שערים.

הצוות מעודכן,

יש מחליפה".

69.2 **ביום 22.2.2012**, כשבוע לפני הדיון השני בוועדת הכנסת, בשעה שלא הובררה, שלחה גב' הדר למנהלת המחוז – גב' אורנה שמחון (להלן: **גב' שמחון**) הודעת דואר אלקטרוני שכותרתה **"היעדרות מיום עבודה בגן עקב הזמנה לוועדת החינוך של הכנסת"** (להלן: **ההודעה השנייה**). וכך כתבה גב' הדר:

"שלום רב, הנני מודיעה כי אעדר מיום עבודה בגן ביום רביעי, 29.2.2012. הזמנתי לישיבת ועדת החינוך של הכנסת".

70. תגובתה של גב' קדם להודעה הראשונה של גב' הדר נשלחה ביום 13.2.2012 בשעה 10:49 ונכתב בה **"תודה על העדכון"**. בנוגע להודעה השנייה נציין כי ניתן לגב' הדר אישור עקרוני להיעדר מהגן לצורך הדיון בוועדת הכנסת שנקבע ליום 29.2.2012.⁵³

71. בין לבין, **ביום 15.2.2012**, לגרסת המדינה, או **ביום 16.2.2012**, לגרסת המבקש, גב' כרמלה זילברברג – מנהלת ענף תקן וכוח אדם בגני ילדים (להלן: **גב' זילברברג**) שוחחה טלפונית עם גב' הדר על מנת לוודא שקיבלה מכתב ההזמנה לשימוע (להלן: **ההזמנה לשימוע**). כשגב' הדר השיבה בשלילה הקריאה לה גב' זילברברג את נוסח ההזמנה לשימוע. וזהו נוסח מכתב ההזמנה לשימוע שנשלח לגב' הדר⁵⁴:

"שמוע"

שלום רב, הנך מוזמנת לשמוע בפני מנהלת המחוז ד"ר אורנה שמחון בגין היעדרותך מהגן ביום 13.2.12 והופעתך בכנסת ללא אישור המפקחת ומנהלת המחוז.

השימוע יערך ביום א' 19.2.12 בשעה 15.30 בלשכת מנהלת המחוז חדר 402 קומה ב'.

במידה ולא תתייצבי לשמוע תתקבלנה החלטות שלא בנוכחותך".

יצוין כי גב' הדר טענה שהמכתב נמסר לה בפועל רק בשובה מישיבת השימוע שנערכה ביום 19.2.2015.

72. **ביום 16.2.2012** שלחה גב' הדר לגב' שמחון מכתב בדואר אלקטרוני שבו ביקשה לקבל לידה את ההזמנה לשימוע וכן לדעת פרטים בנוגע לשימוע ולתוצאותיו האפשריות. גב' הדר הוסיפה שהיא צריכה להתכונן לטענות המועלות נגדה ולכן ביקשה לדחות את ישיבת השימוע⁵⁵.

73. גב' שמחון השיבה בכתב לגב' הדר וטענה כי נמסר לה מכתב המפרט את הסיבה לעריכת השימוע וכי אף קיימה שיחה טלפונית בעניין עם גב' זילברברג. עוד נכתב כי גב' הדר תוכל להעלות את טענותיה בישיבת השימוע ולאחר מכן תתקבל החלטה בעניינה. גב' שמחון ציינה

⁵³ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט"ו לבקשת הצד הראשונה, סעיף 9.

⁵⁴ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"א לבקשת הצד הראשונה.

⁵⁵ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ה' לבקשת הצד הראשונה.

שאינה יכולה לקבוע את תוצאת השימוע מראש והודיעה שלא תדחה את הישיבה למועד אחר⁵⁶.

74. גב' הדר השיבה במכתב נוסף ושללה את הטענות בדבר קבלת ההזמנה לשימוע. גב' הדר הסבירה שנוסח ההזמנה הוקרא לה במהלך יום העבודה ולכן לא כתבה דבר. גב' הדר הוסיפה שאינה יודעת איזו הוראה הפרה ולכן לא תוכל להתכונן כראוי לשימוע וביקשה פעם נוספת לדחות את ישיבת השימוע⁵⁷.

75. **ביום 19.2.2012** פנו באי כוחה של גב' הדר לגב' שמחון בכתב וטענו שהיא זומנה לשימוע במסגרת ניסיונות המדינה לפגוע בהתארגנות המבקש. עוד נטען כי האופן החפוז שבו נעשה הזימון לשימוע הוא בלתי חוקי ושהסירוב לדחותו נוגד את הוראות החוק. גב' שמחון התבקשה להודיע על ביטול זימונה של גב' הדר לשימוע⁵⁸.

76. **באותו היום** השיבה גב' שמחון לבאי כוחה של גב' הדר, בזו הלשון⁵⁹:

"הנדון: גב' אורנה הדר"

מכתבכם הבהול מיום 19/2/2012

1. **בתאריך 14/2/2012** נשלחה הזמנה לשימוע לגב' אורנה הדר לכתובת יפה נוף 27 זיכרון יעקב.
2. **מנהלת ענף תקן וכ"א גנ"י הגב' כרמלה זילברברג קיימה שיחה טלפונית עם הגב' אורנה הדר על מנת לוודא קבלת ההזמנה ואף הקריאה לה את נוסח המכתב.**
3. **עילת הזימון לשימוע הינה היעדרות מיום עבודה ללא רשות כדי להשתתף כ'נציגת הארגון' (כפי שעולה ממכתבכם) בוועדת חינוך של הכנסת.**
4. **הניסיון לקשור בין היעדרותה מהעבודה ללא רשות לבין זכות ההתארגנות הינו ניסיון שאינו במקומו.**
5. **הגב' הדר נדרשת להסביר את היעדרותה ללא אישור מנהלת המחוז כנדרש וניתן לה זמן די והותר להיערך לכך.**
6. **זכות השימוע ניתנת לעובד כדי להשמיע את דבריו בטרם הממונה יגבש החלטתו.**
7. **השימוע יתקיים במועד, ואין בכוונתי לדחותו."**

77. **ביום 19.2.2012** התייצבה גב' הדר לישיבת שימוע שנערכה בנוכחותן של גב' שמחון, גב' טובה הלוי – מפקחת מתאמת וגב' קדם.

גב' הדר ביקשה להקליט את ישיבת השימוע באמצעות הטלפון הנייד שלה אולם גב' שמחון סירבה וביקשה ממנה להשאיר את הטלפון אצל המזכירה. בישיבת השימוע התבקשה גב' הדר להסביר מדוע לא קיבלה אישור על היעדרותה לדיון הראשון בוועדת הכנסת. גב' הדר השיבה שהיא אינה מבינה במה "חטאה" מכיוון שהודיעה למפקחת על היעדרותה. גב' שמחון השיבה שהיה עליה להעביר את ההזמנה שקיבלה מוועדת החינוך של הכנסת למשרד החינוך ולקבל אישור מתאים. גב' הדר ביקשה להגיב לטענות באמצעות באי כוחה⁶⁰.

⁵⁶ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ו' לבקשת הצד הראשונה.

⁵⁷ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ז' לבקשת הצד הראשונה.

⁵⁸ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט' לבקשת הצד הראשונה.

⁵⁹ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י' לבקשת הצד הראשונה.

⁶⁰ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט"ו לבקשת הצד הראשונה.

78. **ביום 20.2.2012** פנו באי כוחה של גב' הדר לגב' שמחון בכתב, מחו על עריכת שיחת השימוע ופירטו את הפגמים שנפלו בו לטענתם⁶¹.

79. **ביום 20.2.2012** התקבלה החלטתה של גב' שמחון בעניינה של גב' הדר. גב' שמחון החליטה להתרות בגב' הדר על היעדרותה מהעבודה בשל הדיון הראשון בוועדת הכנסת. וזהו נוסח ההחלטה⁶²:

“הנדון: החלטה במסגרת הליך שימוע בפני מנהלת מחוז – התראה

במסגרת הסמכות שניתנה לי לערוך הליך משמעתי (פנים משרדי), החלטתי להתרות בך על אופן התנהגותך בכל הנוגע להיעדרותך מעבודתך כגננת במחוז בתאריך 13.02.12. הנימוקים להחלטתי הם:

1. בתאריך 13.02.12 נעדרת ממקום עבודתך כגננת ללא אישור משרד החינוך.
2. במסגרת השימוע שערכתי לך בתאריך 19.02.12, לא העלית כל נימוק ענייני להיעדרותך ללא אישור ואף לא הבעת כל חרטה או הבנה כי התנהגותך הייתה שלא כדין.
3. טענתך כי היעדרותך נבעה מהזמנתך לכנסת במסגרת פעילות ארגונית, אין בה כדי להצדיק את העובדה כי לא הגשת בקשה מראש להיעדרותך ולא פעלת בהתאם להוראות בדבר היעדרות בשל פעילות ארגונית כמפורט בסעיף 1.38 לתקנון שירות עובדי הוראה.
- בפרק זה, המתיר פעילות ארגונית, נקבעו סייגים להיעדרות בשל פעילות זו.
- הסייגים הם, כי ההיעדרות אינה פוגעת במהלך העבודה התקין וכי יש להודיע למנהל המחוז שבועיים מראש על כל היעדרות.
4. אני רואה בחומרה התנהלות זו לפיה עשית דין לעצמך ולא פעלת לפי ההוראות בעניין היעדרות בגין פעילות ארגונית ומתרה בך לבל ישנו מקרים כאלה בעתיד” (ההדגשה במקור – ק.כ.).

80. **ביום 26.2.2012** פנו באי כוחה של גב' הדר לגב' שמחון בכתב וציינו שההליך שנקט נגדה, לרבות ההחלטה שהתקבלה בעניינה, פסול ובטל מעיקרו בשל פגמים מהותיים שנפלו בו. עוד נטען כי האופן החפוז שבו נערך השימוע נובע מפעילותה הארגונית של גב' הדר. במכתב פורטו פעם נוספת טענותיה של גב' הדר בנוגע להודעה הראשונה ואף צוין שלאחר שגב' הדר שלחה את ההודעה השנייה הערימה גב' שמחון קשיים שאינם במקומם המצביעים על כוונתה שלא לאשר את ההיעדרות לדיון השני בוועדת הכנסת. גב' שמחון התבקשה להוציא את מכתב ההתראה מתיקה של גב' הדר⁶³.

81. **ביום 20.3.2012** השיבה המדינה, באמצעות הלשכה המשפטית, ודחתה את טענות גב' הדר. נטען, בין היתר, שלא נפלו פגמים בהליך השימוע שנערך לגב' הדר ושאלו התערבות מצד המדינה בהתארגנות. בנוסף נטען שהיעדרות עובד הוראה גורמת לשיבוש חיי השגרה במוסד החינוכי ולכן אין רלוונטיות לכך שגב' הדר דאגה למחליפה. בנסיבות אלה הודיעה המדינה כי הליך השימוע נערך כדין וכי אין למשוך את מכתב ההתראה שניתן לגב' הדר מתוך מטרה למנוע ממנה לשוב על התנהלותה⁶⁴.

טענות הצדדים

⁶¹ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ב לבקשת הצד הראשונה.

⁶² נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ג לבקשת הצד הראשונה.

⁶³ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ד לבקשת הצד הראשונה.

⁶⁴ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט"ו לבקשת הצד הראשונה.

82. **המבקש** טען שנפלו פגמים בהליך השימוע. לטענת המבקש מכתב ההזמנה לשימוע נמסר לגב' הדר רק לאחר ישיבת השימוע, שלא נדחתה על אף בקשות חוזרות ונשנות; השימוע נערך באופן בוטה ואגרסיבי ונאסר על גב' הדר להקליט; הנושא שהטריד את גב' שמחון היה הופעתה של גב' הדר בפני וועדת הכנסת ולא ההיעדרות ללא אישור; העובדה שההחלטה ניתנה יום אחד בלבד לאחר ישיבת השימוע מצביעה על רצון המדינה לקיים "משפט שדה" ולגרס לגב' הדר להפסיק את פעילותה במבקש. המבקש הוסיף וטען כי גב' הדר פעלה בהתאם להוראות, דיווחה כראוי על ההיעדרות וקיבלה אישור מתאים מגב' קדם בהתאם לנוהל שפורסם בתחילת שנת הלימודים. עוד נטען שבמקרה של היעדרות מחמת מחלה יש לצרף אישור מחלה ולציין את סיבת ההיעדרות אולם בכל היעדרות אחרת אין צורך לדווח על סיבת ההיעדרות. המבקש הוסיף שהמדינה לא בחנה אם היעדרותה של גב' הדר תפריע למהלך התקין של העבודה וממילא לא נגרמה הפרעה שכזו. לסיכום נטען שההליך המשמעתי ננקט נגד גב' הדר ללא בסיס כאשר המדינה עצמה יודעת להצביע על ההוראות שהופרו כביכול.

83. מנגד טענה **המדינה** כי גב' הדר לא קיבלה אישור להיעדרותה מראש ואף לא טרחה ליידע על ההיעדרות אלא רק בחצות הלילה ערב היעדרותה הצפויה ללא מתן הסבר להיעדרות הצפויה. נטען שהודעה באופן זה מרוקנת מתוכן את המטרה שלשמה ניתנת ההודעה מכיוון שאינה מאפשרת היערכות מתאימה. עוד נטען כי גב' הדר ידעה על הזמנה לפני מועד הודעתה ויכלה להגיש בקשה מסודרת מבעוד מועד ומסיבה זו הזימון לשימוע היה כדין. כמו כן, החלטת גב' שמחון להסתפק בהתראה בלבד סבירה והוגנת בנסיבות העניין. המדינה הוסיפה כי מעדות גב' קדם שלא נסתרה עולה כי גב' הדר מתנהגת כראות עיניה וככל העולה על רוחה וכי אין המדובר בהתנכלות. עוד ציינה המדינה כי כאשר גב' הדר הגישה בקשה מראש להיעדר לצורך הדיון השני בוועדת הכנסת, אושרה היעדרותה. בנסיבות אלה נטען כי יש לדחות את טענותיה של גב' הדר בנוגע להתנכלות.

התשתית המשפטית

84. פרק משנה 44.1 לתקשי"ר העוסק באיסור היעדרויות מהעבודה וסדרי הנהל הדן במקרים של היעדרויות חל על כל סוגי העובדים בשירות המדינה. סעיף 44.11 שכותרתו **איסור היעדר מהעבודה**, קובע כך:

"44.11 לא ייעדר עובד מעבודה, אלא למתן עדות או הופעה בפני בית משפט או בית דין (ראה סעיף 26.27), מסיבה מחלה (ראה פרק משנה 33.2), לידה (ראה פרק משנה 33.3), אבל (ראה פרק משנה 33.5), תאונה בעבודה (ראה פרק משנה 33.6), שירות מילואים (ראה פרק משנה 34.3), לרגל פעילות ארגונית (ראה סעיף 06.23) על-פי אישור יציאה בתפקיד (ראה פסקה 91.173), או אם קיבל רשות לצאת לחופשת מנוחה (ראה פרק משנה 33.1), לחופשה ללא משכורת (ראה פרק משנה 33.4), או להשתלמות (ראה פרק 52).

44.112 (א) נאלץ עובד להיעדר מעבודתו יום שלם אחד או יותר, בנסיבות שונות מהמתוארות בפסקה 44.111, יודיע על כך לממונה עליו בכל ההקדם, ואם אפשר בשעות הבוקר של היום הראשון להיעדרו, ויסביר את הסיבות להיעדרו;

(ב) בחזרו לעבודה ימלא העובד את הטופס בקשה לחופשה/הודעה על היעדרות (מדף 2450), ויציין בחלק הערות את סיבת היעדרו. את הטופס ימסור לממונה הישיר.

44.113 (א) קיבל הממונה הישיר את הטופס לפי הוראות פסקה 44.112, ירשום את הערותיו על היעדרו של העובד ויעביר את הטופס למנהל היחידה;

(ב) מנהל היחידה יקבע אם סיבת היעדרו של העובד מהעבודה מתקבלת על הדעת אם לא, וירשום את החלטתו בחלק הערות הממונה הישיר בטופס;

(ג) קבע מנהל היחידה, שסיבת היעדרו של העובד מתקבלת על הדעת, ייזקף זמן היעדרו של העובד על חשבון חופשת המנוחה שלו, ואם לא נותרו לרשות העובד ימי חופשת מנוחה, ייחשב זמן היעדרו כימי חופשה ללא משכורת. החלטת מנהל היחידה תירשם בטופס בחלק לשימוש המשרד, בפרט הימים נזקפו על חשבון;

(ד) קבע מנהל היחידה שסיבת היעדרו של העובד אינה מתקבלת על הדעת יודיע על כך בכתב לעובד ולוועד העובדים, והעובד לא יהיה זכאי לקבל משכורת בעד הזמן שבו נעדר, וזמן זה ייחשב כחופשה ללא משכורת; יחד עם זאת יובא הדבר לידיעת האחראי במשרד.

44.114 אי זכאות למשכורת לפי פסקה 44.113 אינה מנעת מתן התראה, או נזיפה (ראה סעיף 45.22), הבאה בפני בית הדין למשמעת, על-פי הוראות פרק 47.

מהוראות התקשי"ר עולה כי כל היעדרות של עובד מחייבת בקשת רשות, פירוט סיבת היעדרות וקבלת אישור הממונה להיעדרות. לאחר הגשת הבקשה בסמכותו של הממונה לקבוע אם לזקוף את ההיעדרות על חשבון ימי חופשה או להורות על תשלום שכר בעדה.

85. פרק משנה 43.3 עוסק ב"ייצוג המשרד בפני ועדות הכנסת". פסקה 43.321 העוסקת בייצוג המשרד בפני ועדה של הכנסת, קובעת:

"עובד המדינה הנקרא להופיע בפני ועדה של הכנסת, בכדי לייצג את משרדו בדיון בהצעת חוק או בכל נושא אחר הקשור להחלטות ומדיניות הממשלה, חייב לייצג את עמדת המשרד ואת החלטות ומדיניות הממשלה בנאמנות. אסור לו להציג עמדה שיש בה משום התנגדות או סטייה מהותית מהצעת החוק המקורית שאושרה על-ידי הממשלה או מהחלטות ומדיניות הממשלה".

86. כמו כן, בתקנון שירות עובדי הוראה נקבעו הוראות ספציפיות החלות על עובדי הוראה. בפרק "חופשות והיעדרויות מהעבודה" נקבע בסעיף 1.25.1, פרק כללי, סעיף 3 כי "חובה על עובדי הוראה להיות במוסדות החינוך בכל ימי הלימודים, כפי שהם נקבעים בלוח שנת הלימודים. במקרים חריגים ניתן לפנות בבקשה מנומקת אל מנהל המחוז, לקבלת היתר להיעדרויות. אין להעדר מבית הספר לפני קבלת ההיתר".

סעיף 1.25.7 העוסק ב"חופשה ללא שכר" קובע בסעיף קטן 1 כי "חובה על עובדי הוראה בגני הילדים, בבתי הספר היסודיים, בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים הרשמיים להיות במוסדות החינוך בכל ימי הלימודים כפי שהם נקבעים בלוח שנת הלימודים. לא תותר היעדרות בשל נסיעות לחוץ-לארץ או בשל אירועים משפחתיים וחברתיים בארץ".

מכאן שעובדי הוראה אינם רשאים להיעדר בימי הלימודים ללא הגשת בקשה מנומקת למנהל המחוז לצורך קבלת היתר להיעדרות. יצוין כי יש לקבל היתר מתאים גם כאשר מדובר בחופשה ללא תשלום.

הכרעה

87. לאחר שעיינו במסמכים שהוגשו ושקלנו את טענות הצדדים לא שוכנענו שיש בהתנהלות המדינה בעניינה של גב' הדר משום התנכלות בשל פעילותה הארגונית, כמפורט להלן.

88. **ראשית**, היעדרותה של גב' הדר מהעבודה ביום 13.2.2012 לצורך הדיון בוועדת הכנסת הייתה ללא אישור כדן, ונבאר.

88.1 גב' הדר לא פעלה בהתאם להוראות התקשי"ר ותקנון שירות עובדי הוראה באשר להיעדרותה לצורך הדיון הראשון בוועדת הכנסה, כמפורט להלן.

מהוראות התקשי"ר עולה כי כל היעדרות מצריכה **אישור מראש** של הממונה ופירוט הסיבה להיעדרות. בהתאם ל'תקנון שירות עובדי הוראה' על עובדי הוראה להתייבב לעבודה בכל ימי הלימודים וכי לצורך היעדרות ניתן לפנות בבקשה מנומקת אל מנהל המחוז לקבלת היתר מתאים. כלומר, היה על גב' הדר להודיע על היעדרותה מראש ולקבל אישור מראש, וזאת בטרם עזיבת הגן בבוקרו של הדיון בוועדת הכנסת. אין חולק כי גב' הדר הודיעה (לא ביקשה) שתיעדר מהעבודה ביום 13.2.2012 בשעה 17:01 לפנות בוקר בתכתובת דואר אלקטרוני שנשלחה לגב' קדם. גב' הדר לא הסבירה מדוע הודיעה על ההיעדרות רק בשעות הבוקר המוקדמות של יום ההיעדרות ולא מספר ימים קודם לכן, במיוחד כאשר מדובר בהיעדרות צפויה וידועה מראש. משלוח הודעה על היעדרות, ביום ההיעדרות עצמו, מהווה הפרה של הוראות התקשי"ר ותקנון שירות עובדי הוראה.

בנוסף, גב' הדר לא פירטה בהודעה ששלחה לגב' קדם את הסיבה להיעדרות אלא כתבה באופן לקוני שתיעדר באותו מועד ושדאגה למחליפה. יצוין כי גב' הדר לא סיפקה הסבר להסתרת הסיבה להיעדרות מגב' קדם. נוכח עיתוי משלוח ההודעה, אנו סבורים כי גב' הדר הסתירה את הסיבה להיעדרות כל מנת להציג מצג בדבר היעדרות בלתי צפויה שלא תוכננה מראש.

מכאן, שגב' הדר הפרה את הוראות התקשי"ר ותקנון שירות עובדי הוראה בכך שהודיעה על ההיעדרות לגב' קדם בשעות הבוקר המוקדמות של יום ההיעדרות תוך הסתרת הסיבה להיעדרות ויצירת מצג שווא בדבר היעדרות בלתי צפויה ואינה מתוכננת מראש.

88.2 גב' הדר לא קיבלה מהמפקחת אישור להיעדר מהעבודה על מנת להשתתף בדיון בוועדת הכנסת. לטעמנו, לא ניתן לראות בתשובתה של גב' קדם "**תודה על העזר**" משום אישור לאותה היעדרות משתי סיבות:

האחת, גב' קדם העידה שהבינה מהודעתה של גב' הדר שהיא נעדרת מחמת מחלה בלבד מכיוון ש'**כל ס' (סיבה – ק.ב.) אחר (צ.ל אחרת – ק.ב.) להיעדרות מחייבת בקשה או הסבר בבקשה ומה שנהוג על פי חוקים זה להודיע לי אך ורק על היעדרות של מחלה. קרי, לפי הבקשה של האירוע, אם זה אירוע משפחתי או חתונה של הבת שלה, או נסיעה לחו"ל, או מקרה קיצוני ואם נסיעה לכנסת זו בקשה מיוחדת**"⁶⁵. גב' קדם הוסיפה שהסבירה את כל הנהלים לגנות בימי ההיערכות, מהם נעדרה גב' הדר בשנתיים האחרונות, ושכל מקרה נהלים אלה כתובים בחוזרי מנכ"ל, שכל גננת מחויבת להתעדכן באמור בהם⁶⁶.

⁶⁵ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' קדם – עמ' 15 ש' 25 – 31.

⁶⁶ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' קדם – עמ' 16 ש' 1 – 9.

בהקשר זה נציין כי נוכח עדותה של גב' קדם, טענת המבקש ולפיה גב' הדר נהגה לפי נהלי משרד החינוך לגנות אם וגנת משלימה⁶⁷ - דינה להידחות. שכן האמור בנוהל ולפיו "הגנות (גנות אם/משלימה) תיידע את המפקחת על כל היעדרות מהגן. הגנת תדאג לגנות מחליפה בהעדרה, מתוך רשימת המחליפות שתסופק ע"י המפקחת", לא נועד להחליף את הוראות התקשי"ר או תקנון שירות עובדי הוראה ולאפשר לעובד להיעדר כרצונו בכפוף לידוע המפקחת ומציאת מחליף. גב' קדם העידה שעל פי הנהלים יש להודיע לה על מחלה בלבד ושכל היעדרות מסיבה אחרת מחייבת הגשת בקשה ואישור מתאים.

השנייה, תשובתה של גב' קדם ניתנה בשעה שבה היעדרותה של גב' הדר כבר הייתה עובדה מוגמרת.

88.3 כמו כן, אנו דוחים את טענת המבקש ולפיה גב' הדר פעלה כדין מכיוון שהודיעה על היעדרותה ביום הראשון להיעדרות. המבקש מסתמך על פסקה 44.112(א) לתקשי"ר ולפיה אם "נאלץ עובד להיעדר מעבודתו יום שלם אחד או יותר, בנסיבות שונות מהמתוארות בפסקה 44.111, יודיע על כך לממונה עליו בכל ההקדם, ואם אפשר בשעות הבוקר של היום הראשון להיעדרו, ויסביר את הסיבות להיעדרו". אולם הוראה זו חלה במקרים שבהם נוצר אילוץ המונע מהעובד להתייצב לעבודתו. דהיינו, כאשר מדובר בהיעדרות מסיבות שאינן ידועות מראש, כגון: מחלה או אירוע בלתי צפוי. הסעיף אינו חל במקרים של היעדרות ידועה ומתוכננת מראש, כבענייננו.

88.4 זאת ועוד. אף אם הוראות התקשי"ר ותקנון שירות עובדי הוראה אליהן הפנתה המדינה לא היו חלות על גב' הדר, ולא כך אנו סבורים, היה על גב' הדר לפנות בבקשה מתאימה לממונה עליה בסמוך למועד שבו נודע לה על מועד הדיון בוועדת הכנסת ולא להמתין לשעות הבוקר המוקדמות של יום ההיעדרות. כידוע, על עובד חלים חובות נאמנות ותום לב במסגרת יחסי העבודה וכל היעדרות מצידו, אף אם נמצא מחליף/ה, פוגעת בעבודה השוטפת ומסיבות אלה על העובד לבקש אישור מראש לכל היעדרות צפויה תוך פירוט הסיבה לאותה היעדרות. גב' הדר לא פעלה כך ולכן הפרה את החובות הבסיסיות המוטלות עליה כעובדת. אי לכך, יש לראות בהיעדרותה משום היעדרות שלא באישור.

87.5 בנסיבות אלה שוכנענו שגב' הדר נעדרה ביום 13.2.2012 ללא אישור מתאים.

89. **שנית**, שוכנענו שהסיבה לעריכת שיחת השימוע לגב' הדר הייתה היעדרותה ללא אישור ולא השתתפותה כנציגת המבקש בדיון בוועדת הכנסת. מעיון בפרוטוקול השימוע עולה כי נאמר לגב' הדר בתחילת השימוע שהסיבה לעריכתו היא היעדרותה ללא אישור מתאים, ובלשונה של גב' שמחון: "**הזמנתי אותך כפי שכתבנו לך במכתב שנשלח אליך, כי נעדרת מהעבודה מבלי לקבל אישור המשרד, על פי תקנון שירות עו"ה יש לקבל אישור ממנהלת המחוז שבועיים לפני האירוע או הכינוס ואת לא עשית זאת, מבקשת שתייחסי** (צ.ל.

⁶⁷ סעיף 20.3 לסיכומי המבקש – נספח כ"ו לבקשת הצד. יצוין כי המבקש הפנה למסמך שהוגש בדיון שהתקיים ביום 4.9.2012 בפני מותב בראשות השופטת צדיק וסומן כמוצג מב/1 (עמ' 21 לפרוטוקול מיום 4.9.2012 ש' 8 – 18). המסמך לא הוגש במסגרת המסמכים שהוגשו בהליך אולם אין מחלוקת בנוגע לתוכנו.

שתתייחסי – ק.כ.) **לעניין זה**⁶⁸. כמו כן, מהפרוטוקול עולה כי נושא השיחה היה היעדרות ללא קבלת אישור מתאים ולא ההשתתפות בדיון בוועדת הכנסת, כטענת המבקש. ההשתתפות בוועדת הכנסת הועלתה על ידי גב' הדר כסיבה להיעדרותה ובעניין זה נשאלה רק מי הזמין אותה לישיבה ולאחר שהשיבה, נענתה כי עליה להסביר מדוע נעדרה ללא אישור, כי זכותה שלא להגיב אם היא מסרבת להגיב וכי אין היא רשאית להודיע על היעדרות אלא לבקש אישור. עוד נאמר לגב' הדר שאם הייתה מעבירה את ההזמנה לדיון בוועדת הכנסת לגב' שמחון היא הייתה מאשרת את ההיעדרות. נדגיש שלא מצאנו בפרוטוקול השימוע עדות לכך שההשתתפות בישיבת ועדת הכנסת הייתה הסיבה לעריכת השימוע או שהיא הייתה נושא שיחת השימוע. אף גב' קדם, שנכחה בשימוע, העידה כי נושא השימוע היה התנהגותה של גב' הדר וכי לא היה כל קשר להתארגנות או למבקש⁶⁹.

נציין שלא נעלם מעינינו שהמבקש טען שהפרוטוקול אינו משקף נאמנה את הנאמר בשיחת השימוע⁷⁰, אלא שמדובר בטענה שנטענה באופן כללי וסתמי. המבקש לא פנה אל המדינה בסמוך לקבלת פרוטוקול השימוע בבקשה לתקנו. כמו כן, המבקש לא פירט בתשובה לתגובת המדינה מהם הדברים הנוספים שנאמרו בשיחת השימוע ואשר לטענתו לא נכתבו בפרוטוקול. בנוסף, גב' הדר לא הגישה תצהיר בתמיכה לטענה זו על אף שמדובר בטענה עובדתית הנמצאת בידיעתה האישית. בנסיבות אלה, לא הוכח כי הפרוטוקול אינו משקף נכונה את שיחת השימוע שנערכה לגב' הדר.

90. **שלישית**, החלטתה של גב' שמחון ליתן לגב' הדר התראה בלבד היא החלטה מידתית וסבירה בנסיבות העניין.

כאמור, במקרה שלפנינו גב' הדר נעדרה מעבודתה ללא קבלת אישור מתאים. גב' הדר ידעה על ההיעדרות מראש אולם הודיעה עליה רק בשעת בוקר מוקדמת של יום ההיעדרות, כאשר היה ברור שגב' קדם לא תוכל לראות את ההודעה פרק זמן סביר לפני מועד ההיעדרות. גב' הדר עשתה דין לעצמה, נעדרה מהעבודה ללא אישור מתאים והציבה את המדינה בפני עובדה מוגמרת וללא יכולת תמרון. אמנם, גב' הדר מצאה מחליפה ולא הותירה את הגן ללא עובדת, אולם אין בכך כדי להפחית מחומרת מעשיה. בנסיבות אלה, אנו סבורים שהחלטת גב' שמחון להתרות בה על התנהלותה היא החלטה סבירה ומידתית בנסיבות העניין ואין להתערב בה.

91. **רביעית**, המבקש לא טען ובוודאי שלא הביא ראיות לכך שהתנהלות המדינה הייתה שונה במקרים דומים. לא הובאו ראיות לכך שהמדינה לא נקטה בצעדים משמעותיים נגד גננות אחרות או עובדי הוראה אחרים שנעדרו מהעבודה ללא אישור מראש במקרה של היעדרות מתוכננת מראש. לפיכך משלא נטען (ואף לא הוכח) כי המדינה פעלה בעניינה של גב' הדר באופן שונה מכפי שפעלה במקרים דומים, אנו מתקשים לקבל את הטענה ולפיה מדובר בהתנכלות.

⁶⁸ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט"ו לבקשת הצד הראשונה.

⁶⁹ נספח כ"ה לבקשת הצד : עדות גב' קדם – עמ' 18 ש' 20 – 23.

⁷⁰ נספח כ"ד לבקשת הצד – סעיף 57 לתשובה תגובת המדינה בקשת הצד הראשונה.

92. **חמישית**, הפגמים עליהם הצביע המבקש בישיבת השימוע אינם מהותיים, אין בהם כדי ללמד על התנכלות ואין הם מחייבים להעביר את הנטל על מנת שהמדינה תשכנע שלא מדובר בהתנכלות.

תחילה נציין כי סירובה של גב' שמחון שגב' הדר תקליט את ישיבת השימוע, לא היה במקומו. נכון הוא שהמעסיק רשאי לתעד את השימוע כרצונו אולם אין בכך כדי לשלול את זכותו של העובד לתעד אף הוא את ישיבת השימוע בכל דרך חוקית שיבחר. כידוע, אין כל איסור בדיון להקליט שיחה שבה המקליט הוא אחד המשתתפים ולכן מן הראוי היה שגב' שמחון תאפשר לגב' הדר להקליט את ישיבת השימוע.

כמו כן, סירובה של גב' שמחון לדחות את ישיבת השימוע לבקשת גב' הדר ובאי כוחה אינו ברור שכן מטרת השימוע היא לאפשר לעובד להשמיע טענותיו בפני המעסיק טרם קבלת החלטתו. בנסיבות אלה כאשר העובד חוזר ומסביר שלא יספיק להיערך לשימוע בפרק הזמן הקצר שנותר עד לעריכתו, מן הראוי היה לדחות את השימוע במספר ימים. יצוין כי לעיתים התנהלות דומה של מעסיק יכולה להוות פגם יסודי בהליך השימוע ולהוביל לביטולו. עם זאת, לא כך המצב בענייננו. שכן, המבקש לא פירט אילו טענות נוספות הייתה מעלה גב' הדר בשימוע אם היה נדחה למועד אחר ומעיון בפרוטוקול השימוע עולה גב' הדר רק התבקשה להסביר את הסיבה להיעדרותה ללא קבלת אישור מתאים ולא להתייחס לטענות רבות ושונות. בנסיבות אלה, לא שוכנענו כי קיום השימוע במועד שנקבע ואי ההיעדרות לבקשת גב' הדר לדחותו הובילו לפגיעה ממשית בזכויותיה או שיש בכך כדי להעיד על התנכלות.

בהקשר זה נציין שגב' קדם העידה בנוגע להתנהלותה של גב' הדר באופן הבא **"לאורך התקופה האחרונה היא נעדרה הרבה, והיעדרויות שנוצרו בתקופה יצרו בעיה אצל מנהלת הגן ותפקוד הגן ומציאת מחליפות ומענה הולם לילדים. גם מקרים שהיא לא הודיעה על היעדרות...."**⁷¹ וכי מדובר **"בגננת שעושה מה שהיא רוצה ומתי שהיא רוצה"**⁷². בנסיבות אלה, ניתן להבין את הסיבה לסירובה של גב' שמחון לדחות את ישיבת השימוע למועד אחר.

זאת ועוד. הוכח כי כאשר גב' הדר שלחה בקשה להיעדרות לצורך השתתפות בישיבה השנייה של ועדת הכנסת מראש היא קיבלה אישור לאותה היעדרות. עובדה זו מצביעה על כך שהמדינה אינה מתנכלת לגב' הדר בשל חברותה במבקש ואינה מנסה להצר את צעדיו.

93. **כללו של דבר** : גב' הדר נעדרה מהעבודה ללא אישור מתאים. גב' הדר פעלה באופן שונה מהמצופה מעובד בכלל ומעובד מדינה בפרט ובחרה להודיע על היעדרות שתוכננה מראש בשעות הבוקר המוקדמות של יום ההיעדרות, ללא ציון סיבת ההיעדרות ותוך יצירת מצג שווה בדבר היעדרות בלתי צפויה. התנהלות המדינה בעניינה של גב' הדר עולה בקנה אחד עם הוראות התקשי"ר וההחלטה להתרות בה הייתה סבירה ומידתית בנסיבות העניין. כמו כן, לא מצאנו שיש בהתנהלות המדינה כדי להצביע על התנכלות לגב' הדר או כדי להוביל להעברת הנטל על כתפי המדינה לשכנע שפעלה כדיון. בנסיבות אלה, אנו דוחים את בקשת המבקש להורות למדינה לבטל את מכתב ההתראה שניתן לגב' הדר.

האם הוכחה התנכלות לגב' חזן?

⁷¹ נספח כ"ה לבקשת הצד : עדות גב' קדם – עמ' 20 לפרוטוקול ש' 1 – 4.
⁷² נספח כ"ה לבקשת הצד : עדות גב' קדם – עמ' 16 לפרוטוקול ש' 11 – 13.

94. גב' חזן, אחת המייסדות ויו"ר המבקש, עובדת בתפקיד גננת מנהלת גן במשך ארבע עשרה שנה⁷³.
95. **בחודש נובמבר 2011**, חודשיים לפני הקמת המבקש, הוגשה לבית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ עתירה על ידי מספר הורים כנגד יישום רפורמת "אופק חדש" בגני הילדים (להלן: **העתירה**)⁷⁴. בעתירה נטען כי הארכת יום הלימודים בגני הילדים פוגע פיזית, נפשית ומוחית בילדי הגנים, וזאת בניגוד לעמדת המדינה ולפיה ברפורמה גלומים יתרונות רבים לילדים. במסגרת העתירה הוגש תצהיר של גב' חזן מיום 23.1.2012 (יומיים לפני רישומו של המבקש כעמותה) כחוות דעת מומחה, שבו נטען כי ילדי הגן אינם מסוגלים להתרכז לאחר השעה 13:00 ושהארכת יום הלימודים פוגעת בהם ובצרכיהם הבסיסיים. התצהיר התמקד בצרכי הילדים לנוכח סדר היום בגנים ובהיעדר האפשרות למנוחה ולתזונה מספקים. בתצהיר לא נכתב כי הוא מוגש במסגרת פעילותו של המבקש ולא העלו בו טענות ארגוניות נגד הרפורמה (להלן: **התצהיר שהוגש במסגרת העתירה**). יצוין כי העתירה נדחתה בסופו של יום⁷⁵.
96. **בתאריכים 13.2.2012 ו-29.2.2012** השתתפה גב' חזן בשני דיונים של וועדת הכנסת. לצורך ההשתתפות בדיונים אלה נעדרה גב' חזן מעבודתה בגן.
97. גב' חזן טענה שיידעה את המפקחת האחראית – גב' מרב סליימן (להלן: **גב' סליימן**) על ההיעדרות הראשונה. מנגד טענה גב' סליימן שאין היא זוכרת את הפנייה אולם הוסיפה שהיא נוטה להאמין לגב' חזן. בכל מקרה גב' סליימן הבהירה לגב' חזן שבעתיד יהיה עליה לפנות ולבקש אישור מראש להיעדרות מסוג זה⁷⁶.
98. **ביום 22.2.2012** יידעה גב' חזן את גב' סליימן על היעדרותה הצפויה לצורך הדיון השני בוועדת הכנסת בהודעת דואר אלקטרונית. וכך כתבה גב' חזן⁷⁷:
- "הנני מודיעה כי אעדר מהעבודה ביום רביעי, 29.2.2012.**
הוזמנתי לישיבת ועדת חינוך של הכנסת.
דאגתי למחליפה ליום זה לידיעתך.
אשמח אם תכתבי את כל מי שצריך בדבר".
99. **ביום 27.2.2012**, בעקבות שיחה עם גב' סליימן, שלחה אליה גב' חזן הודעה בדבר היעדרות מהעבודה **"לפי קוד סוג היעדרות 7068 חופשה קצרה ללא שכר"** וביקשה שתיידע את הגורמים הרלוונטיים. גב' סליימן הסבירה לגב' חזן כי עליה לפנות למנהל המחוז לצורך קבלת אישור להיעדרות וכי ללא אישור מתאים יהיה עליה להגיע לעבודה.

⁷³ נספח כ"ד לבקשת הצד – סעיף 52 לבקשת הצד הראשונה; נספח 3 לתגובת המדינה – סעיף 23א' לתשובת המדינה לבקשת הצד הראשונה.

⁷⁴ בג"ץ 8109/11 לוי רוזן נ' משרד החינוך, (לא פורסם, [פורסם בנבו], 30.1.2012).

⁷⁵ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח כ"א לבקשת הצד הראשונה מהעמוד השני; נספח 3 לתגובת המדינה – סעיפים י"ט – כ"ב לתשובת המדינה לבקשת הצד הראשונה.

⁷⁶ נספח 3 לתגובת המדינה – סעיף 23א' לתשובת המדינה לבקשת הצד הראשונה.

⁷⁷ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח ט"ז לבקשת הצד הראשונה.

100. **ביום 29.2.2012 בשעה 8:45** שלחה גב' חזן למר מאיר שמעוני – מנהל המחוז (להלן: **מר שמעוני**), הודעת דואר אלקטרוני שבה יידעה אותו על היעדרותה הצפויה באותו היום בשל הזמנתה להשתתף בדיון וועדת הכנסת⁷⁸.
101. **ביום 1.3.2012** השיבה סגנית מנהל המחוז – גב' רותי מזרחי (להלן: **גב' מזרחי**) לגב' חזן בהודעת דואר אלקטרוני כי **"עפ"י הנהלים והסדר הטוב חופשה ללא שכר או היעדרות מבקשים מראש והיא מחייבת אישור של הממונה/המעסיק. הודעתך בו ביום ללא קבלת אישור מראש הינה חריגה מהכללים, היא אינה מקובלת עלינו ולא ניתן לעבור עליה לסדר היום"** (להלן: **המכתב**)⁷⁹.
102. **ביום 5.3.2012** שלחו באי כוחה של גב' חזן מכתב למר שמעוני ולגב' מזרחי שבו הוסבר כי גב' חזן משמשת בתפקיד יו"ר המבקש ושמטוקף תפקידה זומנה לדיונים של וועדת הכנסת. נטען כי גב' חזן הודיעה מראש על היעדרותה ודאגה למילוי מקום וכי המדינה החליטה להתנכל לה ולכן שלחה אליה מכתב "נזיפה". נטען שהמכתב נשלח ללא שימוע כדין ושמדובר בהתנכלות בשל פעילותה של גב' חזן במבקש ולכן המדינה התבקשה לבטלו⁸⁰.
103. **ביום 29.3.2012** השיבה המדינה, באמצעות הלשכה המשפטית, כי אינה פועלת נגד ההתארגנות וכי אין בכוונתה לפטר את גב' חזן או להרע את תנאי עבודתה בעקבות הקמת המבקש. עם זאת נכתב כי המדינה לא תסכים להתנהלות שאינה ראויה. נטען שחתימתה של גב' חזן על התצהיר שהוגש במסגרת העתירה מהווה הפרה של כללי התקשי"ר האוסרים פנייה של עובד מדינה לבית המשפט בעניין הקשור לתפקידו, שלא באמצעות היועץ המשפטי של המשרד. בנוסף נטען כי אין קשר בין הדיונים בוועדת הכנסת שבהם השתתפה גב' חזן לבין זכויות הגנות. עוד נכתב כי המדינה לא תוכל לקבל מצב שבו באצטלה של פעילות ארגונית תעמוד גב' חזן **"במצב של הפרת כללי עבודה בסיסיים, פגיעה בתפקוד הגן או במצב של ניגודי עניינים או חשש לו"**⁸¹.
104. בין לבין, **ביום 28.3.2012**, נשלח לגב' חזן מכתב הזמנה לשימוע לפני נקיטת הליך משמעותי משרדי. וכך נכתב במכתב ההזמנה לשימוע⁸²:
- "הריני להודיעך כי אני שוקל לנקוט נגדך אמצעי משמעת משרדי בהתאם לסמכותי לפי סעיף 31 לחוק שירות המדינה (משמעת), מהסיבות הבאות:**
- 1. ביום 26.1.12 צירפו העותרות בבג"צ 8109/11 שגית לוי רוזן ואח' נגד משרד החינוך [פורסם בג'ו] בעתירה שהגישו נגד משרד החינוך, תצהיר מטעמך שבו תיארת את התרשמותך ואת חוות דעתך כגננת בגן ציבורי.**
- 2. התצהיר והעתירה כווננו כנגד הוספת חצי שעת לימוד ביום, במסגרת ביצוע רפורמת 'אופק חדש'. בתצהיר נכללה חוות דעתך כגננת על חוסר יכולותיהם של ילדים בגנים והעדר התנאים ללימודים עד השעה 2:00. תצהירך הוגש לבית המשפט ע"י העותרים כחוות דעת מקצועית, כנגד מדיניות המשרד להחיל רפורמת אופק חדש בכלל גני הילדים הציבוריים, ולשם תקיפה מדיניות זו בבית המשפט העליון בשבתו כבג"צ. מעשה זה הביאך למצב של ניגוד עניינים.**

⁷⁸ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ז לבקשת הצד הראשונה; נספח 3 לתגובת המדינה – סעיף 23' לתשובת המדינה לבקשת הצד הראשונה

⁷⁹ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ח לבקשת הצד הראשונה.

⁸⁰ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ט לבקשת הצד הראשונה.

⁸¹ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח כ' לבקשת הצד הראשונה.

⁸² נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח כ"א לבקשת הצד הראשונה.

3. תצהיר זה הוגש לבית המשפט העליון ללא תיאום וללא אישור היועץ המשפטי של המשרד, ובניגוד לעמדת המדינה בעתירה זו. בכך עברת על הוראות סעיפים 40.322 – 40.323 לתקש"ר.

4. בטרם נקיטת ההליך, הנך מוזמנת לשימוע במשרדי.... ביום שני כט' באייר תשע"ב, 21/2/12 בשעות 16:00 – 17:00.

לחילופין ניתן לערוך את השימוע בכתב. תוכלי לשלוח מכתב ובו התייחסותך המפורטת לאמור לעיל לא יאוחר מיום 20/5/12.

אי התייצבותך לשימוע, או אי הגשת מסמך לשימוע בכתב כמיה כויתור על זכות השימוע".

105. ביום 1.5.2012 השיבו באי כוחה של גב' חזן למכתב מיום 29.3.2012. נטען כי המדינה לא התייחסה לעובדה שגב' חזן לא זומנה לשימוע ואף לא התבקשה התייחסותה להיעדרות לפני הוצאת מכתב הנוזפה ולכן חזרו על הבקשה למשוך את מכתב הנוזפה. לסיום נטען שהמדינה החליטה להחמיר את הצעדים נגד גב' חזן על רקע פעילותה הארגונית במבקש ושמכתב ההזמנה לשימוע נועד להרתיע אותה ולמנוע את המשך פעילותה הארגונית. לפיכך, התבקשה המדינה לבטל את הזימון לשימוע⁸³.

106. ביום 20.5.2012 הוגשה בקשת הצד הראשונה.

107. ביום 24.6.2012 ביקשה גב' חזן להיעדר מהעבודה ביום 25.6.2012 בשל זימונה לדיון בוועדה לזכויות הילד עקב החשש מקריסת תכנית ועדת טרכטנברג להפעלת צהרונים במשרד החינוך.

108. באותו היום נשלח לגב' חזן מכתב מגב' מזרחי שבו נכתב כי לא ניתן להיענות לבקשתה מהנימוקים הבאים⁸⁴:

"נושא הישיבה בוועדה לזכויות הילד בכנסת, שאת מבקשת להשתתף בה מחר, יום שני, 25.6.12, הוא 'חשש מקריסת תוכנית ועדת טרכטנברג להפעלת צהרונים במשרד החינוך'. המדובר בדיון המשך להפעלת צהרונים בתוכנית תוספתית ללימודים הסדירים שאיננה קשורה לתנאי עבודה של הגננות ועובדי הוראה, במסגרת הלימודים לפי חוק. תכנית זו לא תופעל ע"י זכיון של המשרד או של הרשות המקומית והגננות תוכלנה להמשיך ולעבוד במסגרת זו עפ"י בחירתן שלא במסגרת עבודתן במשרד החינוך. בדקנו ולא מצאנו כל קשר בין נושא הדיון המצוין לעיל לשאלות הקשורות להתארגנות עובדים או זכויות גננות ועובדי הוראה. לפיכך לא מצאנו לנכון שהדיון מצדיק את היעדרותך מהגן ביום זה".

109. על אף האמור במכתב המדינה יצאה גב' חזן מעבודתה בגן הילדים ביום 25.6.2012 בשעה 11:00 על מנת להשתתף בישיבת הוועדה בכנסת⁸⁵.

טענות הצדדים

441. המבקש טען כי גב' חזן הודיעה מראש על היעדרותה לצורך הדיונים בוועדת הכנסת בהתאם להנחיותיה של גב' סליימן ולכן מכתב ה'נוזפה' הוצא שלא כדין ויש לבטלו. נטען כי גב' סליימן הודתה בהגינותה שלא ידעה מהם הכללים להיעדרות לצורך דיון בוועדת הכנסת ולכן לא ניתן לקבוע שגב' חזן חרגה מהנהלים בגין היעדרותה לצורך הדיון הראשון. בנוגע

⁸³ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח כ"ב לבקשת הצד הראשונה.

⁸⁴ נספח 3 לתגובת המדינה – נספח ה' לתשובת המדינה לבקשת הצד הראשונה.

⁸⁵ נספח כ"ה לבקשת הצד : עדות גב' חזן – עמ' 11 ש' 27 – 34.

להיעדרות לצורך הדיון השני נטען שגב' חזן פעלה בהתאם להנחיות והפנתה את הבקשה למר שמעוני. לפיכך נטען שיש לבטל את מכתב הנזיפה שנשלח לגב' חזן. עוד נטען כי מסירוב המדינה לאשר את השתתפותה של גב' חזן בדיון בוועדת הכנסת שנקבע ליום 25.6.2012 עולה שהסיבה האמיתית לנקיטת הצעדים המשמעתיים היא פעילותה הארגונית וכי יש בסירוב זה כדי להצביע על התערבות בלתי ראויה בענייני המבקש. נטען שהמדינה אינה רשאית לקבוע באילו נושאים יעסוק המבקש. המבקש הוסיף וטען כי זימונה של גב' חזן לשימוע בשל הגשת תצהיר בתמיכה לעתירה לבג"צ לאחר חלוף שלושה חודשים ממועד מתן התצהיר, פסול. נטען כי משרד החינוך לא נקט בהליך משמעת על בסיס הוראות התקשי"ר וכי אין זה סביר לדרוש מגב' חזן לקבל אישור מהמדינה שעה שהיא מגישה תצהיר תמיכה בהליך שהוגש נגד המדינה ושתוכנו הוא מסירת עובדות הנוגעות לשגרת יומה ועבודתה של הגננת. בנסיבות אלה ביקש המבקש כי בית הדין יבטל את מכתב הנזיפה ויורה על הימנעות מנקיטה בהליך שימוע נגד גב' חזן.

111. מנגד טענה **המדינה** שהיעדרויותיה של גב' חזן מהעבודה לצורך הדיונים בוועדת הכנסת נעשו ללא קבלת אישור מראש ובחריגה מהכללים החלים על גננות. נטען שכל היעדרות מצריכה הסבר ואישור הממונה מראש וכי לא ניתן לקבל מצב שבו באצטלה של פעילות למען זכויות עובדים תפר גב' חזן את כללי העבודה הבסיסיים, תפגע בתפקוד הגן ותימצא במצב של ניגוד עניינים. המדינה הוסיפה שאין מדובר במכתב 'נזיפה' כמפורט בתקשי"ר וב**חוק שירות המדינה (משמעת)** אלא הודעה המבהירה כי פעולתה של גב' חזן נעשתה שלא בהתאם לנהלים ושהמדינה אינה מתכוונת לעבור על כך לסדר היום. עוד נטען כי גב' חזן תקפה בתצהיר שהוגש במסגרת העתירה את יישום רפורמת "אופק חדש" בגני הילדים, בניגוד לעמדת המדינה. בעת עריכת התצהיר טרם נרשם המבקש כעמותה והמדינה לא ידעה על ההתארגנות ואף בתצהיר לא צוין שהוא נעשה במסגרת פעילות המבקש. נטען שהתגייסות גננת עובדת המדינה נגד עמדת המדינה ומדיניותה על ידי מתן תצהיר בבג"צ היא מעשה חמור, מהווה פעילות בניגוד עניינים ופוגעת בתדמית שירות המדינה. נטען כי הוראות התקשי"ר אוסרות באופן חד משמעי על פניה של עובד מדינה לבית המשפט בעניין הקשור לתפקידו שלא באמצעות היועץ המשפטי של המשרד. בנסיבות אלה אין המדובר בהתנכלות בשל פעילותה הארגונית של גב' חזן.

הכרעה

112. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים, עדויותיהם והראיות שהוצגו לא שוכנענו כי המדינה התנכלה לגב' חזן. עם זאת, מצאנו כי על המדינה להוציא מתיקה אישי של גב' חזן את המכתב מיום 1.3.2012, כפי שיפורט להלן.

מכתב ה'נזיפה' של גב' מזרחי

113. תחילה נציין כי לטעמנו אין לראות בהיעדרויותיה של חזן מהעבודה בתאריכים 13.2.2012 ו-29.2.2012 משום היעדרויות ללא אישור.

באשר להיעדרות ביום 13.2.2012: כפי שעולה מהעדויות, גב' חזן הודיעה לגב' סליימן שתצטרך להיעדר לצורך השתתפות בדיון הראשון בוועדת הכנסת. גב' סליימן העידה שאמנם לא זכור לה אם אישרה את ההיעדרות אולם מכיוון שמערכת היחסים שלה עם גב' חזן טובה

היא נוטה להאמין שאכן ניתן לה אישור⁸⁶. גב' סליימן הוסיפה כי היא אינה יכולה לומר שגב' חזן חרגה מהכללים מכיוון שאף היא עצמה לא ידעה את הכללים לאישור היעדרות לצורך השתתפות בדיון בוועדת הכנסת⁸⁷. מכאן, שגב' חזן נעדרה מהעבודה ביום 13.2.2012 לאחר קבלת אישור מגב' סליימן ומבלי ששתיהן ידעו כי יש צורך באישור ממנהל המחוז. בנסיבות אלה, גב' חזן פעלה כדין על פי אישור שניתן לה מגב' סליימן.

באשר להיעדרות ביום 29.2.2012: גב' חזן שלחה לגב' סליימן בקשה להיעדר מהעבודה לצורך השתתפות בדיון השני בוועדת הכנסת. כפי שהעידה גב' סליימן רק בכנס המפקחים הארצי שהתקיים ביום 23.2.2012 הסביר לה מר שמעוני כי היה על גב' חזן לבקש ממנו אישור לצורך ההשתתפות בדיון הראשון בוועדת הכנסת. בעקבות השיחה עם מר שמעוני יצרה גב' סליימן קשר טלפוני עם גב' חזן והודיעה לה שתבדוק פעם נוספת את הנהלים בעניין. לאחר ביצוע הבדיקה הודיעה גב' סליימן לגב' חזן שעליה להגיש בקשה למנהל המחוז לפחות שבועיים מראש⁸⁸. בהתאם לעדותה של גב' חזן, שלא נסתרה, הודעתה של גב' סליימן נעשתה רק ערב הדיון השני בוועדת הכנסת⁸⁹. גב' חזן פעלה בהתאם להנחייתה של גב' סליימן וידעה את מנהל המחוז באמצעות הדואר האלקטרוני על היעדרותה הצפויה לצורך ההשתתפות בדיון השני בוועדת הכנסת. אמנם הבקשה נשלחה למנהל המחוז רק בבוקרו של יום 29.2.2012 אולם כאמור הדבר נבע מההנחיה המאוחרת של גב' סליימן, כאשר בפרק הזמן שעד לאותו מועד מילאה גב' חזן את הטפסים הנדרשים. בנסיבות אלה, משגב' סליימן לא ידעה מהם הנהלים בנוגע לאישור היעדרות לצורך השתתפות בדיון בוועדת הכנסת ולא יכלה להנחות את גב' חזן כיצד לפעול, אין לזקוף לחובתה של האחרונה את אי קבלת אישור מנהל המחוז להיעדרות.

114. כאמור, ביום 1.3.2012 שלחה גב' מזרחי לגב' חזן את המכתב שבו נכתב, בין היתר, כי ".... **הודעתך בו ביום ללא קבלת אישור מראש הינה חריגה מהכללים, היא אינה מקובלת עלינו ולא ניתן לעבור עליה לסדר היום**"⁹⁰.

המדינה טענה שמדובר במכתב המבהיר את נהלי העבודה ולא ב'נזיפה', כטענת המבקש, ולכן לא היה צריך לקיים שימוע בהתאם לפסקה 45.224 (א) לתקשי"ר. נציין כי מעיון בפרק משנה 45.22 לתקשי"ר עולה כי הממונה רשאי להעיר לעובד בין בעל פה ובין בכתב, להתרות בו או לנזוף בו. בשונה מ'הערה' כאשר ניתנת לעובד 'התראה' או 'נזיפה' יש חובה לערוך שימוע. מעיון במכתבה של גב' מזרחי עולה שלא נכתב בו אם מדובר ב'הערה', 'נזיפה' או 'התראה' אולם אנו סבורים כי תכנו מצביע לכל הפחות על 'נזיפה'. שכן, אם היה מדובר בהבהרת נהלי העבודה או ב'הערה' בלבד, כטענת המדינה, הייתה גב' מזרחי מפרטת את ההתנהלות הלקויה ומבקשת שלא תחזור על עצמה ולא מוסיפה ש'לא ניתן לעבור לסדר היום על ההתנהלות'. בנסיבות אלה, משה'נזיפה' ניתנה ללא עריכת שימוע כדין, אנו סבורים שיש להוציא מתיקה האישי של גב' חזן את המכתב שנשלח אליה על ידי גב' מזרחי.

⁸⁶ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' סליימן – עמ' 23 לפרוטוקול ש' 2 – 3.

⁸⁷ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' סליימן – עמ' 23 לפרוטוקול ש' 6 – 7.

⁸⁸ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' סליימן – עמ' 23 לפרוטוקול ש' 13 – 20, ש' 27 – 30.

⁸⁹ נספח כ"ה לבקשת הצד: עדות גב' חזן – עמ' 11 לפרוטוקול ש' 17 – 19.

⁹⁰ נספח כ"ד לבקשת הצד – נספח י"ח לבקשת הצד הראשונה.

115. עם זאת, לא מצאנו כי התנהלות המדינה מצביעה על התנכלות לגב' חזן ואנו סבורים כי מכתב ה'נזיפה' נשלח מכיוון שהעובדות שהיו בפני גב' מזרחי הובילו למסקנה שגב' חזן עשתה דין לעצמה ונעדרה ללא קבלת אישור מתאים ממר שמעוני. אולם גב' מזרחי לא ידעה שגב' חזן פעלה בהתאם להנחיותיה של גב' סליימן שניתנו רק בערב שקדם להיעדרות. אנו סבורים כי אם המדינה הייתה מבצעת הליך שימוע כדן היא הייתה שוקלת את טענות גב' חזן ומסתפקת בהבהרה של נהלי העבודה במקרים של היעדרות לצורך השתתפות בדיונים בוועדת הכנסת.

116. בנסיבות אלה, משמכתב ה'נזיפה' שנשלח לגב' חזן הוצא מבלי שניתנה לה הזדמנות להשמיע או להסביר את מעשיה בעל-פה או בכתב לפי פסקה 45.224 לתקשי"ר – יש להוציאו מתיקה האישי.

תצהירה של גב' חזן בעתירה לבג"צ

117. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים, עדויותיהם והראיות שהוצגו אנו סבורים כי זימונה של גב' חזן לשימוע בגין הגשת תצהיר בהליך משפטי שנפתח נגד המדינה נעשה משיקולים ענייניים וכי אין בו כדי להצביע על התנכלות, כפי שיפורט להלן.

118. פסקה 40.322 לתקשי"ר קובעת כך:

"(א) עובד בכל דרגה או מעמד אינו רשאי לבוא בדברים במישרין עם בית משפט בקשר לכל התדיינות בעניין הקשור לתפקידו של העובד במישרין או בעקיפין, בין לגופו של עניין ובין בקשר לסדרי הדין באותו עניין, אלא בהתאם להוראות סעיף זה. יובהר, כי אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מהעובד לפנות לערכאות למיצוי זכויות;

(ב) ככלל, עובד מדינה לא יתייצב למתן עדות בעל פה, בין בהליך פלילי ובין בהליך אזרחי, מקום בו ניתן לקבל את עדותו באמצעות תעודת עובד ציבור או תעודה ציבורית כמשמעותן בפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, וזאת בהתאם להנחיות היועץ המשפטי במשרד ובהתייעצות עם הפרקליטות כפי שיפורט להלן, אלא אם הוזמן על ידי בית המשפט להתייצב לדיון;

(ג) עובד המדינה שלא הוסמך לכך לא יציג כל עמדה פורמלית או בנושא מדיניות מטעם הרשות המוסמכת;

(ד) עובד שמסר, ללא סמכות כדן, ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, עובר עבירת משמעת ובמקרים מסוימים אף עבירה פלילית לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977. ככל שנדרש עובד לעניין זה – יתייעץ היועץ המשפטי במשרד;

(ה) מקום בו מדובר בהתדיינות בבית משפט שאינו קשור במישרין או בעקיפין לתפקידו של העובד, לרבות למקום עבודתו בשירות המדינה בעבר או בהווה, או לתחום מומחיותו – לא יחולו הוראות סעיף זה;

(ו) משהובא לידיעת היועץ המשפטי במשרד מידע בדבר הליכים משפטיים כאמור בסעיף זה – יתייעץ עם פרקליט המחוז הרלוונטי להליך ככל שימצא לנכון;

(ז) מקום בו קיימת סתירה בין הוראות סעיף זה להוראות הדין תחייבנה הוראות הדין."

מהוראות הסעיף עולה כי עובד מדינה אינו יכול להגיש תצהיר בעניין הקשור לתפקידו וכי אינו רשאי להתייצב למתן עדות בעל פה אם ניתן לקבל את עדותו באמצעות תעודת עובד ציבור או תעודה ציבורית, אלא אם הוזמן על ידי בית המשפט להתייצב לדיון.

נציין כי המדינה הפנתה גם לפסקה 40.323 לתקש"יר אולם מדובר בפסקה הדנה בהליכים פליליים ולכן אינה רלוונטית לענייננו. עוד נציין כי הציטוט שהביאה המדינה בסיכומיה אינו מופיע באותה פסקה.

119. במקרה שלפנינו גב' חזן עובדת במשרד החינוך במשך למעלה מארבע עשרה שנה. אין חולק כי על כל עובד להימנע מביצוע פעולות במצב של ניגוד עניינים, מבלי ליידע את מעסיקתו על ניגוד העניינים שבו הוא מצוי. כאמור, גב' חזן חתמה על תצהיר מטעם ארגוני ההורים שהגישו עתירה נגד משרד החינוך ומדיניותו בנוגע להחלת רפורמת "אופק חדש" בגני הילדים.

בנסיבות אלה, זומנה גב' חזן לשימוע לפני קבלת החלטה בעניינה. מטרת השימוע היא לבחון אם גב' חזן הפרה את הוראות פסקה 40.322 לתקש"יר כשהגישה תצהיר הנוגע לעבודתה כגננת אשר כולל טענות הנוגדות את עמדת המדינה ומדיניותה, לברר את נסיבות חתימת התצהיר ולברר אם נדרש קבלת אישור מראש גורמים במדינה להגשת התצהיר. לפיכך, קיימת עילה עניינית לזימון לשימוע בטרם נקטת הליכים משמעותיים.

התנהלות המדינה אינה מהווה התנכלות לגב' חזן בשל חברותה במבקש ומטרתה ליתן לגב' חזן את זכות הטיעון בטרם תתקבל החלטה בעניינה. אין חולק שאם היה נערך שימוע והיה מתברר שגב' חזן פעלה בניגוד להוראות החלות על עובדי המדינה היה עליה לתת על כך את הדין.

120. כמו כן, אף העובדה שגב' חזן זומנה לשימוע כשלושה חודשים לאחר הגשת התצהיר, ולאחר הקמת המבקש, אינה מצביעה על התנכלות שכן לא נטען, ובוודאי שלא הובאו ראיות, לכך שהמדינה פעלה באופן שונה במקרים דומים.

121. עוד נציין כי תצהירה של גב' חזן לא נערך במסגרת תפקידה כיו"ר המבקש, שכן המבקש טרם הוקם במועד חתימת התצהיר. כעובדת מדינה קמה לגב' חזן חובת הנאמנות כלפי המדינה וחתימה על תצהיר בניגוד למדיניות המדינה מהווה הפרה של חובת הנאמנות.

122. עם זאת, נציין כי חלפו למעלה מארבע שנים ממועד חתימתה של גב' חזן על התצהיר וכי העתירה נמחקה בהסכמת הצדדים. לפיכך נוכח פרק הזמן הארוך שחלף ממועד מחיקת העתירה ומשתצירה של גב' חזן לא גרם נזק למדינה, אנו סבורים שעל האחרונה לשקול מחדש אם לערוך לגב' חזן שימוע בגין אותו מקרה.

אי מתן אישור להופיע בוועדת הכנסת ביום 25.6.2012

123. כאמור, גב' חזן לא קיבלה אישור להיעדר מהעבודה לצורך השתתפות בדיון בוועדת הכנסת ביום 25.6.2012 מכיוון שלטענת המדינה נושא הישיבה אינו קשור לתנאי עבודתן של הגננות. תחילה נציין שקיים ספק רב, וזאת בלשון המעטה, אם המדינה יכולה למנוע השתתפות בישיבת בוועדת הכנסת מסיבה זו. עם זאת, לא מצאנו כי הדבר מהווה התנכלות או נועד לפגוע במעמדו של המבקש ובהתארגנות, בהיעדר ראשית ראיה בעניין.

אנו סמוכים ובטוחים כי נוכח קביעתנו בנוגע למעמדו של המבקש, תבחן המדינה בעתיד את בקשות חברותיו להיעדר מהעבודה לצורך פעילות ארגונית באופן שונה ותימנע מכל פעולה שעלולה לפגוע בפעילותו של המבקש.

124. **כללו של דבר** : לא מצאנו כי התנהלות המדינה בעניינה של גב' חזן מצביעה על התנכלות בשל חברותה במבקש. עם זאת, כאמור אנו סבורים כי על מדינה למשוך את מכתבה של גב' מזרחי מיום 1.3.2012 מתיקה של גב' חזן ולשקול פעם נוספת אם בכוונתה לערוך לגב' חזן שימוע בגין התצהיר שניתן בעתירה.

האם הוכחה התנכלות מצד המדינה בפעילותו הארגונית של המבקש?

125. **ביום 4.7.2012** נערך כנס ארצי לגננות החינוך הממלכתי דתי. נציגות המבקש פנו למדינה בבקשה להשתתף בכנס ולשאת בו דברים אולם בקשתן נדחתה למרות שהסדרות המורים השתתפה בכנס.

כמו כן, נאסרה כניסתן של נציגות המבקש למתחם הכנס ואף נאסר עליהן לחלק חומר פרסומי בנוגע לפעילות המבקש, וזאת על אף שבקשה מוקדמת מצידן להתיר להן לשוחח עם הגננות במהלך ההפסקות ולחלק דפי מידע. נציגי המדינה הורו לנציגות המבקש לעזוב את מתחם הכנס⁹¹.

126. **ביום 22.8.2012** נמנעה השתתפותה של גב' כהן בכנס היערכות לגננות שהתקיים בבית שמש. גב' מזרחי סירבה לאשר את בקשתה של גב' כהן להשתתף בכנס ומנעה ממנה להציג את המבקש ואת פעולותיו בפני הגננות⁹².

127. **ביום 4.11.2012** שלחה גב' חדד מכתב למפקחות על גני הילדים, בזו הלשון⁹³:

"שלוש רב,

בתקופה האחרונה מופצים אליכם ואל הגננות מכתבים בהם ארגון הגננות מנחה את הגננות ואתכן כיצד לנהוג בהתנהלות המקצועית השוטפת.

מכתבי הארגון הם חד צדדים, הארגון אינו מוכר כארגון יציג ה'הנחיות' אינן תוצאה של משא ומתן או דיאלוג עם הארגון על כל סוגיה שהיא, ואינן בתיאום עם המשרד או עם ארגון העובדים היציג.

חשוב לציין כי המשרד הוא המעסיק את הגננות והוא המנחה אותן.

אי לכך יש להבהיר לגננות, שהנחיות עבודה ניתנות רק ע"י המעסיק, קרי משרד החינוך ואתן

מטעמו.

על כל שינוי נודיעכם".

128. **בסמוך לחודש דצמבר 2012** התקיימה פגישה במשרד החינוך בהשתתפות גב' מיכל כהן - סמנכ"לית משרד החינוך (להלן: **גב' מיכל כהן**), גב' חדד ונציגות המבקש. בפגישה נדונו נושאים שונים שהמבקש מעוניין לקדם. בתום הפגישה קבעו הצדדים פגישה נוספת ביום 16.1.2013 (להלן: **הפגישה הנוספת**).

129. בעקבות הפגישה פנו נציגות המבקש לגננות על מנת לקבל מהן משוב בנוגע לנושאים שנדונו בה.

130. **ביום 17.12.2012**, בתגובה לפניית נציגות המבקש לגננות, שלחה גב' חדד מכתב לגב' חזן והודיעה על ביטול הפגישה הנוספת. וזהו נוסח מכתב של גב' חדד⁹⁴:

⁹¹ סעיף 73 לבקשת הצד; נספח כ"ח לבקשת הצד.

⁹² סעיף 74 לבקשת הצד; נספח כ"ט לבקשת הצד.

⁹³ נספח ל"ג לבקשת הצד.

⁹⁴ נספח ל' לבקשת הצד.

"שלום רב,

בימים האחרונים הגיעו לידי מכתבים שהפצת לכלל הגננות במערכת. בשתי הפניות, את לא מדייקת בפרטים ואני מבקשת להעמיד דברים על דיוקם. המפגש שהתקיים עם גב' מיכל כהן, סמנכ"לית ומנהלת המנהל הפדגוגי ואיתי, התקיים בתוקף תפקידכן כגננות. אכן הבאתם בפנינו את קשיי יישום אופק חדש מזוויות הראייה שלכן. לא נתבקשת לאסוף פרטים ונתונים על ההכלה בגני הילדים ולא על השתלמויות. כן נתבקשת במפגש, לא להוציא הודעות לגננות בכל עניין שהוא, הגוף היציג של הגננות בשלב זה הוא הסתדרות המורים ואיתו ינהל המשרד את הדיאלוג סביב סוגיות הקשורות לעבודת הגננות. לצערי הרב, פנייתך לגננות סביב יעד ההכלה מעידה כי לא הבנת לעומק את מטרת היעד. את מבקשת נתונים שנכון יהיה לבחון אותם בתום שנה שנתיים לאחר תהליך יישום. ובשלב זה מן הסתם, תקבלי את התוצאות הרצויות לך!

לגבי ההשתלמויות המקוונות, מבדיקה שערכתי, אף אחת מההשתלמויות שהצעת לגננות לא מופיעה במתווה שאושר לאופק חדש ע"י האגף. הודעה כזו מטעה את הגננות ופוגעת בשכרן בעתיד. מכיוון שאת בוחרת להתנהל בדרך זו, תוכלי להמשיך בעצמך. ללא שיתוף פעולה של המשרד, ראי פגישתנו שנקבעה מבוטלת".

131. **ביום 18.12.2012** פנתה גב' חזן לגב' חדד בכתב על מנת שתשנה את עמדתה לגבי קיום הפגישה, ללא הועיל⁹⁵.

132. **ביום 2.7.2013** פנה בא כוח המבקש למדינה בדרישה לחדול מהפגיעה המתמשכת במבקש, בחברותיו ובפעילותו. **ביום 15.7.2013** דחתה המדינה את טענות המבקש⁹⁶.

133. **ביום 3.10.2013** התראיינה גב' דפנה אבן (להלן: **גב' אבן**), אחת מחברות המבקש, בתכנית הבוקר של ערוץ 10 בנושא שביתת הגננות שיזמה הסתדרות המורים בעקבות שריפת גן הילדים במושב חלץ.

134. **ביום 10.10.2013** ביקשה גב' שרון צלר – המפקחת האחראית (להלן: **גב' צלר**), מגב' אבן, בשיחה טלפונית, להימנע מראיונות בתקשורת ללא קבלת אישור מדוברות משרד החינוך⁹⁷.

135. **באותו היום** שלחה גב' אבן מכתב באמצעות הדואר האלקטרוני לגב' צלר. במכתב הסבירה גב' אבן כי התראיינה בערוץ 10 כחברה פעילה במבקש בנוגע לפגיעה בגננת במושב חלץ ושביתת הגננות בעקבות המקרה. לטענתה מדובר בנושא הקשור להגנה על אוכלוסיית הגננות, שהיא אחת ממטרות המבקש. גב' אבן הוסיפה שגב' צלר לא הפנתה אותה להוראה המגבילה מתן ראיונות בתקשורת ובכל מקרה טענה שהוראה כזו נסוגה כאשר מדובר בפעילות ארגונית⁹⁸.

136. **ביום 17.10.2013** שלחה גב' צלר לגב' אבן את חוזר המנכ"ל בעניין ראיונות באמצעי התקשורת המבוסס על נהלי נציבות שירות המדינה⁹⁹.

טענות הצדדים

⁹⁵ נספח ל"ב לבקשת הצד.

⁹⁶ נספחים ל"ד ו-ל"ה לבקשת הצד.

⁹⁷ סעיפים 87 ו-88 לבקשת הצד.

⁹⁸ נספח ל"ו לבקשת הצד.

⁹⁹ נספח ל"ז לבקשת הצד.

137. **המבקש** טען שהמדינה מתנכלת לו מכיוון שמנעה מחברותיו את ההשתתפות בכנסים רשמיים ולא נתנה להן במה להצגת פעילות המבקש, כפי שניתנה להסתדרות המורים; מכיוון שהתעלמה מפניות המבקש וביטלה את הפגישה עם נציגותיו; מכיוון שניסתה להשתיק את קולו ולמנוע מחברותיו להתראיין בתקשורת. נטען שמטרת המדינה היא לחסל את ההתארגנות באמצעים פסולים ובלתי חוקיים. נטען כי יש לגדוע את המעשים וליתן למבקש את ההגנות הקבועות בחוק תוך חיוב המדינה בפיצוי כספי בגין הפרותיה.

138. מנגד דחתה **המדינה** את טענות המערער. המדינה טענה שאינה מונעת התארגנות עובדים ככלל ואינה פועלת לסיכול התארגנות המבקש בפרט. המדינה סבורה שהמבקש אינו בגדר "ארגון עובדים" בכלל ואינו ארגון עובדים יציג של הגנות בפרט. לכן המבקש אינו יכול לדרוש זכויות המייחדות ארגון עובדים ואי קבלת זכויות אלה אין בה כדי לבסס טענת התנכלות. עוד נטען כי בתחילה לא ראו גורמים שונים במדינה מניעה מלשמוע את טענות נציגות המבקש, למרות שאינו ארגון עובדים. עם זאת, כיום המדיניות היא שלא לתת למבקש מעמד לו אינו זכאי, כפי שהובהר לכל מי שהציג את עצמו כפועל בשמו. למרות עמדה זו המשיכו נציגות המבקש להציג עצמן בפורומים שונים ובמכתבים כנציגות של ארגון עובדים, תבעו את הזכות להציג את עצמן בכנסים רשמיים ושלחו הנחיות והוראות סותרות לגנות בנוגע לאופן שבו עליהן לנהוג במסגרת עבודתן. נטען שיש בהתנהלות זו כדי לפגוע במהלך העבודה ובעובדי ההוראה העלולים להסתמך על ההנחיות המוטעות של המבקש.

הכרעה

139. **לאחר ששקלנו את טענות הצדדים, עדויותיהם והראיות שהוצגו אנו סבורים כי לא עלה בידי המבקש להוכיח שהמדינה מתנכלת לו ולחברותיו, ונסביר.**

140. עמדת המדינה היא שהמבקש אינו ארגון עובדים ובוודאי שאינו ארגון עובדים יציג. נזכיר, כי עמדה זו התקבלה על ידי בית הדין בבקשת הצד הראשונה ובערעור נקבע כי קביעת בית הדין נכונה לחודש ספטמבר 2012, שבו התקיים דיון ההוכחות באותו הליך. אנו התרשמנו מכלל הראיות כי כל פעולות המדינה בוצעו מתוך עמדתה ולפיה המבקש אינו ארגון עובדים ולכן אינו יכול לפעול במישור הקיבוצי במסגרת היחסים מולה וכי אין ליתן לו ולנציגותיו במה רשמית בכנסים שיזמה המדינה. איננו רואים פסול במניעת המדינה מחברות המבקש להשתתף בכנסים רשמיים **כנציגות המבקש** כאשר עמדת המדינה הייתה שלא מדובר בארגון עובדים, עמדה שאף התקבלה על ידי בית הדין בבקשת הצד הראשונה, כאמור.

141. כמו כן, נוכח עמדת המדינה בנוגע למעמדו של הארגון מובנת אף הסיבה לביטול הפגישה עם נציגות המבקש, לאחר שהאחרונות פנו לגנות **כנציגות המבקש** ולא כגנות פרטיות וביקשו את עמדתן בנוגע לנושאים שנדונו בפגישה עם המדינה.

142. זאת ועוד. לא מצאנו כי הדרישה מגב' אבן שלא תתראיין באמצעי התקשורת מהווה התנכלות בשל חברותה במבקש, נוכח העובדה שמדובר בעובדת מדינה שחלים עליה הכללים המפורטים בחוזר המנכ"ל שהומצא לה על ידי גב' צלר.

143. בנסיבות אלה לא מצאנו שפעולות המדינה אשר נבעו מעמדתה ולפיה המבקש אינו "ארגון עובדים", עמדה שהתקבלה נכון לחודש ספטמבר 2012, מהוות התנכלות והפרה של הוראות [חוק הסכמים קיבוציים](#).

אנו סמוכים ובטוחים כי לאחר שקבענו שהמבקש הוא "ארגון עובדים", אם כי לא ארגון עובדים יציג, המדינה תפעל מולו בהתאם להוראות הדין.

144. נוכח התוצאה אליה הגענו – אין מקום לדון בסעד הכספי הנתבע.

סוף דבר

145. בקשת הצד מתקבלת בחלקה.

146. המבקש – ארגון הגננות המחנכות הוא "ארגון עובדים" כמשמעותו בבג"צ **עמית**, הגם שאין מדובר בארגון עובדים יציג. במסגרת תפקידו רשאי הארגון לגבות דמי חבר וחברותיו פטורות מתשלום דמי טיפול ארגוני לארגוני העובדים במקומות העבודה בהם הן מועסקות.

147. הבקשה לחייב את המדינה בתשלום פיצוי לפי [חוק הסכמים קיבוציים](#) – נדחית מכיוון שלא מצאנו כי הוכחה התנכלות מצד המדינה כלפי המבקש וחברותיו.

148. באשר לגב' הדר – לא מצאנו כי יש להתערב בהליך השימוע שנערך לה ובתוצאותיו.

149. באשר לגב' חזן – על המדינה למשוך את מכתבה של גב' מזרחי מיום 1.3.2012 מתיקה האישי של גב' חזן.

כמו כן, לא מצאנו כי יש להתערב בהחלטת המדינה לזמן את גב' חזן לשימוע בגין הגשת תצהיר בעתירה של ארגון ההורים נגד יישום רפורמת "אופק חדש" בגני הילדים. עם זאת, אנו סבורים כי על המדינה לשקול מחדש אם יש טעם לערוך את השימוע כעת נוכח פרק הזמן הרב שחלף ממועד החתימה על התצהיר ובשים לב לכך שהעתירה נמחקה.

150. משמדובר בסכסוך קיבוצי - אין צו להוצאות.

על פסק הדין ניתן לערער בזכות בפני בית הדין הארצי לעבודה בירושלים. הודעת ערעור יש להגיש לבית הדין הארצי בתוך 14 ימים ממועד קבלת פסק הדין.

ניתן היום, ו' אדר א' תשע"ו, (15 בפברואר 2016), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

קרב כהן 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה